

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра економіки і права

«До захисту в ЕК»
Директор інституту (декан факультету)
_____ Олег Шеремет _____
(підпис) (ім'я та прізвище)

« ___ » _____ 20__ р.

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____ Олександр Заїнчковський _____
(підпис) (ім'я та прізвище)

« ___ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
зі спеціальності _____ 051 «Економіка» _____
(код та назва спеціальності)
освітньо-професійної програми _____ «Економіка підприємства» _____

на тему: _____ Підвищення ефективності основного капіталу ТОВ _____
«Пирятинський сирзавод» _____

Виконав: здобувач 4 курсу, групи 1
_____ Гергало Вероніка _____
Андріївна _____ (прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник _____ Левченко Юлія Григорівна _____
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) (підпис)

Консультанти _____
(ім'я та прізвище) (підпис)

_____ (ім'я та прізвище) (підпис)

_____ (ім'я та прізвище) (підпис)

Рецензент _____
(ім'я та прізвище) (підпис)

Я як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2022 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра Економіки і права
Освітній ступінь Бакалавр
Спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і права
Заїнчковський А. О.
«31» січня 2022 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Гергало Вероніці Андріївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Підвищення ефективності основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод»

керівник роботи Левченко Юлія Григорівна,

кандидат економічних наук, доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «31» січня 2022 року № 80-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 01.06.2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та статистична звітність за 2018-2020 роки ТОВ «Пирятинський сирзавод», мережа Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Теоретичні засади основного капіталу підприємства. 2. Загальна характеристика і аналіз господарської діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод». 3. Динаміка, стан, та структура основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод». 4. Шляхи та заходи для підвищення використання основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод».

5. Перелік графічного матеріалу

Для відображення результатів дослідження кваліфікаційної роботи сформовано і подано таблиці і рисунки. Частина основних з них представлено у вигляді презентації – ілюстраційний матеріал доповіді під час захисту перед Екзаменаційною комісією.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 31 січня 2022 року _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	03.02.2022 р.	виконано
2	Написання розділу 1	23.02.2022 р.	виконано
3	Робота над розділом 2	04.03.2022 р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	28.04.2022 р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	15.05.2022 р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	27.04.2022 р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	15.06.2022 р.	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	01.06.2022 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	06.06.2022 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	16.06.2022 р.	виконано

Здобувач _____
(підпис)

Керівник роботи _____
(підпис)

Гергало В.А.
(прізвище та ініціали)

Левченко Ю.Г.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Гергало В.А. Підвищення ефективності основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра складається зі вступу, 3 розділів, висновків, додатків і списку використаної літератури.

В кваліфікаційній роботі було розглянуто теоретичні засади ефективності основного капіталу; використання методів амортизації основного капіталу; визначення показників ефективності використання основного капіталу підприємства. Було проведено аналіз господарської діяльності; дослідження фінансових результатів ТОВ «Пирятинський сирзавод»; аналіз динаміки, стану, та структури основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод». Запропонована шлях підвищення ефективності використання основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод». Досліджено ефективність заходу.

Ключові слова: основний капітал, основні засоби, підприємство, аналіз, напрямки.

ANNOTATION

Herhalo V.A. Improving the efficiency of fixed assets of Pyryatyn Cheese Factory LLC. Qualifying work for a bachelor's degree consists of an introduction, 3 chapters, conclusions, appendices and a list of references.

Theoretical principles of fixed capital efficiency were considered in the qualification work; use of amortization methods of fixed capital; efficiency indicators determination use of the fixed capital of the enterprise.

An analysis of economic activity was conducted; study of financial results of Pyryatyn Cheese Factory LLC; analysis of the dynamics, condition and structure of the fixed capital of Pyryatyn Cheese Factory LLC. The way of increase of efficiency of use of the fixed capital of Open Company "Pyriatyn cheese factory" is offered. The effectiveness of the event was studied.

Key words: fixed capital, fixed assets, enterprise, analysis, direction

ЗМІСТ

ВСТУП.....	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність та структура основного капіталу підприємства	6
1.2. Амортизація основного капіталу підприємства	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Показники ефективності використання основного капіталу підприємства.....	Ошибка! Закладка не определена.
Висновок до розділу 1.....	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»	33
2.1 Загальна характеристика підприємства	33
2.2 Аналіз господарської діяльності підприємства	40
2.3 Аналіз фінансових результатів підприємства.....	49
2.4 Аналіз динаміки, стану та структури основного капіталу підприємства.....	58
Висновки до розділу 2	65
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»	67
3.1 Напрями підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства.....	67
3.2. Вплив запропонованого заходу на ефективність використання основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод»	73
Висновки до розділу 3	86
ВИСНОВКИ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	91
ДОДАТКИ.....	96

ВСТУП

Актуальність теми. Формування економіки ринкового типу потребує оновлення виробничого потенціалу вітчизняних підприємств, і, як наслідок, підвищення його ефективності. Використання основного капіталу підприємства є вагомим елементом управління бізнесом. Практично всі користувачі фінансових звітів підприємств використовують методи фінансового аналізу для прийняття рішень щодо підвищення ефективності використання основного капіталу.

Отже, в даний час, все більше підприємств приділяють значну увагу аналізу основного капіталу, оскільки без цього дуже складно оцінити, наскільки ефективна та стабільна діяльність підприємства. Поняття "основний капітал" і "необоротні активи" в широкому сенсі тотожні. До їх складу відносяться основні засоби та нематеріальні активи. Зазвичай, серед них найбільшу господарське значення і питому вагу займають основні засоби. Тому в кваліфікаційній роботі більшою мірою буде приділено увагу аналізу основного капіталу через аналіз основних засобів підприємства. Аналіз основного капіталу підприємства має багато спільного з методикою аналізу основних засобів.

Стан наукової розробки проблеми. Питанням теорії і практики відтворення, оцінки підвищення використання та фінансового забезпечення основного капіталу в Україні розглядали такі вчені: В. Андрущенко, І. Бланка, О. Болховітінової, А. Гальчинського, А. Загороднього, В. Клочко, М. Коробова, В. Панченка, О. Терещенка, А. Фукса. Помітне місце у дослідженні цих питань займають дослідження іноземних вчених Є. Бріггема, Р. Брейлі, О. Ланге, М. Міллера, В. Солтера, Р. Дж. Хікса, У. Шарпа та ін.

Мета кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення використання основного капіталу підприємства.

Згідно з поставленою метою в кваліфікаційній роботі були визначені наступні **завдання**:

1. Дослідити економічну сутність та структуру основного капіталу підприємства.
2. Проаналізувати методи амортизації основного капіталу підприємства.
3. Визначити показники ефективності використання основного капіталу підприємства.
4. Надати загальну характеристику ТОВ «Пирятинський сирзавод».
5. Розглянути організаційно-економічну характеристику ТОВ «Пирятинський сирзавод».
6. Проаналізувати фінансові результати ТОВ «Пирятинський сирзавод».
7. Оцінити ефективність використання основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод».
8. Визначити шляхи підвищення ефективності використання основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод».
9. Розробити проєкт підвищення ефективності використання основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес формування і використання основного капіталу прибутку ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є теоретичний та методичний інструментарій економічного обґрунтування напрямів підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства.

Теоретичну та методологічну основу дослідження склали наукові концепції та теоретичні розробки вітчизняних і закордонних вчених щодо економічного обґрунтування напрямів підвищення ефективності використання основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Інформаційну базу для проведення дослідження склали законодавчі акти України, постанови і програми Кабінету Міністрів України, інші нормативні документи міністерств, відомств та департаментів України;

фінансова, бухгалтерська та інша економічна звітність ТОВ «Пирятинський сирзавод».

В кваліфікаційній роботі використанні наступні методи дослідження:

1. Системно-аналітичний – для теоретичного узагальнення наукових концепцій і пропозицій з досліджуваної проблеми;
2. Статистико-економічний – для дослідження стану та тенденцій розвитку господарської діяльності підприємства;
3. Метод аналізу і синтезу – для деталізації об'єкта дослідження;
4. Абстрактно-логічний – для формулювання висновків дослідження.
5. Методи порівняння, групування, середніх та відносних величин – аналізу основних засобів з метою обґрунтування запропонованих напрямів підвищення ефективності основного капіталу підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці й економічному обґрунтуванню напрямів підвищення ефективності використання основного капіталу, шляхом введення нового технічного обладнання. Запропонований напрям дозволить підвищити ефективність використання основного капіталу підприємства, а також покращити фінансові результати від операційної діяльності.ємства.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, додатків і списку використаної літератури. Текстова частина (без додатків) викладена на 95 сторінках комп'ютерного тексту і містить 11 рисунків, 33 таблиці, 23 формули. Список використаної літератури включає 48 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та структура основного капіталу підприємства

Капітал є одним із найбільш застосованих економічних груп. Він є підґрунтям виникнення та формування підприємства в перебігу роботи забезпечує інтереси країни, управителів та робочих колективів підприємства. Всі організації, що проводять виробництво товарів або ж інакшу торговельну роботу, має мати чіткий капітал, що являє собою групу речових цінностей та грошей, вкладень фінансів та видатків на набуття прав та привілеїв, потрібних задля реалізації його господарської роботи [18, стор. 233].

Капіталом у економіці є елементом виробництва як вартість, що має можливість здобувати прибуток або ж навпаки – збитки. Не ватро зрівнювати капітал та інші засоби роботи, що вивчаються майже завжди як фізичний капітал.

Додатковим капіталом є сума вартості продажу акцій перебільшує їх номінальну вартість (дане перебільшення називають емісійним доходом).

Як важливе економічне підґрунтя виникнення та формування підприємства, капітал у роботі власного розвитку та подальшої роботи забезпечує інтереси країни, управителів і персоналу та обґрунтовує загальну вартість механізмів в грошовій, матеріальних та нематеріальних формах, що фінансуються в розвиток його активів і в подальшому дають прибуток їх власнику [41, стор. 44].

Проаналізуємо типи капіталу підприємства згідно до їх класифікації по важливих характеристиках (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація видів капіталу

Класифікаційні ознаки	Види капіталу
За джерелами формування	– власний; – позиковий.
За метою використання	– інвестиційний капітал (використовується для збільшення можливостей бізнесу); – інноваційний капітал (використовується для реалізації інноваційного проекту).
За формою вкладень	– матеріальний; – грошовий; – нематеріальний.
За об'єктами вкладень	– оборотний; – основний.
За формою надходження у процесі кругообігу	– грошовий; – виробничий; – товарний.
За формою власності	– приватний; – державний
За формою організації та формою юридичної діяльності	– статутний капітал (капітал підприємства сформованого у формі акціонерного товариства); – статутний капітал (капітал товариства: товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з обмеженою відповідальністю та ін.).
За характером використання у господарському процесі	– оборотні кошти (бере участь у отриманні доходу); – необоротні кошти (не беруть участі в отриманні доходу).

Джерело: складено автором на основі джерела [19].

До власного капіталу належать:

1. Запаси підприємства, накопичені його бенефіціарами у виді вкладень до статутного та іншого капіталу зареєстрованого відповідно до чинного законодавства, а також отриманого за час господарської роботи майна;
2. Загальна оцінку віднесених підприємству коштів на праві власності, що воно застосовує із ціллю створення особистих активів;
3. Джерела підприємства, що внесені учасниками або ж залишені ними на підприємстві з прибутку, що був оподаткований без зазначення терміну повернення [29, стор. 19].

В багатьох працях українських та світових економістів, що вивчали різноманітну проблематику основного капіталу, наводились різноманітні

поняття даної групи, які були зумовлені еволюцією громадськості, технічно-наукового розвитку та прогресом економічних стосунків [44, ст.117].

До основного капіталу відносять основні засоби та нематеріальні активи. Основні засоби - матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року [25]. Нематеріальний актив - немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований, також це усі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей [16].

Таким чином, для попередження серйозних фінансових втрат і подолання криз від керівництва вимагається підключення до інноваційної діяльності, спрямованої на розробку, створення та продаж нових продуктів, технологій, впровадження нових організаційних форм тощо. Впровадження інновацій пов'язане з масштабним відновленням основного капіталу фірми, підвищенням прогресивності активів і демонстрацією потенціалу фінансового успіху [11, с. 22].

Для того, щоб успішно здійснювати управління власним капіталом підприємства та ефективно використовувати цей метод фінансування на практиці, необхідно опанувати такі основні питання:

1. Цілі, порядок та умови збільшення (зменшення) статутного капіталу;
2. Резерв підприємства, вид, значення та порядок формування;
3. Додатковий капітал: порядок його формування та використання;
4. Оподаткування операцій, пов'язаних зі збільшенням (зменшенням) статутного капіталу, додаткового капіталу, реінвестуванням корпоративних прав. Сьогодні логічно оподатковувати операції з криптовалютою. Однак оподаткуванню підлягають не всі операції, а лише операції, які після легалізації можна вважати видом підприємницької діяльності. Однак така операція

повинна задовольняти ще одній вимозі. Держави повинні мати можливість самостійно визначати факти таких операцій і розраховувати їх масштаби [5].

Управління капіталом підприємства має на меті вирішення низки проблем (рис. 1.1.).

Рис.1.1. Завдання управління капіталом підприємства [16]

Дослідження є важливим напрямком розвитку вітчизняної промисловості, що полягає в удосконаленні процесу виробництва основних засобів. Для цього необхідно вдосконалити конструкцію та підвищити ефективність її використання.

Відношення окремого виду (групи) основних засобів відображене у загальній вартості підприємства, що визначає вид (технічну) структуру використовуваної робочої сили. [12]. Найважливішими з них є:

1. Характеристика технології виробництва підприємства;
2. Науково-технічний прогрес і отриманий рівень технології виробництва;
3. Ступінь розвитку різних форм організації виробництва;
4. Структура відтворення капітальних вкладень на створення нових основних фондів;

5. Вартість будівництва виробничих приміщень та рівень цін на технологічне обладнання;

6. Географічне розташування підприємства.

Що стосується всієї сукупності промислових підприємств України, то в загальному обсязі основних засобів частка деяких з них протягом останніх років коливалася: будівлі та споруди 45–47%, машини та устаткування – 40–42%, в т.ч. робітники – 30–32 %, транспортні засоби – 2,5–3 %. Серед підприємств і організацій аграрного сектору частка в загальному обсязі основних засобів сільського господарства становить приблизно: будівлі, споруди та транспортне обладнання – 64 – 65 %; силові та робочі машини та обладнання – 14 – 16 %; робоча та продуктивна худоба – 10– 12%; Багаторічники – 5–6%; Транспортні засоби – 3 – 4%. Загальною тенденцією в динаміці технічної структури основних засобів є збільшення частки його активної частини.

Основні засоби підприємства класифікуються за натуральною та вартісною (валютною) класифікацією для планового обліку. Обидва види обліку відбуваються паралельно і доповнюють один одного.

Основним показником підвищення рівня ефективного використання основних засобів у суб'єкта господарювання є збільшення виробництва (інженерних показників або надання послуг). Для цього потрібна доступна і структурована кількість пристроїв, прогресивної його продуктивності та результативності використання[6, стор.17].

Інвентаризація основних засобів, здійснюється на підставі: перепустки підприємства, технічного перепустки окремих об'єктів обліку та карток постатейного обліку, планового обліку основних засобів у натуральній формі.

У процесі управління суб'єктом господарювання надійність та цілісність облікової інформації основних засобів може підвищити якість управлінських рішень та позитивно вплинути на фінансове становище організації [9].

Метою капітального оновлення є підвищення економічних вигод від використання основних засобів у майбутньому відбувається у напрямку

технологічної трансформації, розширення, нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту, з використанням сучасних елементів[39].

Відшкодування основних засобів можливо лише шляхом переоцінки. Недоліком цього методу оцінки вартості основного засобу є те, що він не показує суму його зносу.

Відновлена вартість основних засобів з урахуванням їх зносу відображає вартість трудової документації, яка ще не передана на випуск, але враховується в її ціні в році її переоцінки.

Балансова вартість (БВ) групи основних засобів підприємства на початок розрахункового періоду розраховується таким чином (1.1):

$$BV_{оф} = BV_о + V_{ноф} + V_{кр} + V_{рек} - V_в - AV_о \quad (1.1)$$

де $BV_о$ – балансова вартість групи основних засобів на початок попереднього року;

$V_{ноф}$ – витрати на придбання нових основних засобів

$V_{кр}$ – витрати на капітальний ремонт основних засобів;

$V_{рек}$ – вартість переобладнання виробничих приміщень та модернізації обладнання;

$V_в$ – вартість переобладнання та модернізації обладнання на виробничій дільниці;

$AV_о$ – сума амортизації, нарахована за рік, що передує звітному.

Для визначення первісної (балансової) вартості основних засобів на початок наступного звітнього року необхідно враховувати абсолютну вартість введення в експлуатацію та вибуття протягом звітнього року, оскільки останні повинні перебувати в експлуатації протягом усього звітнього року.

Під неліквідними активами підприємства розуміють сукупність матеріально-фінансових ресурсів, що використовуються в натуральному вигляді протягом тривалого часу (більше одного року) для його господарської діяльності, мають значну вартість як окремий об'єкт, а також для здійснення підприємницької діяльності з передачі майна. іншим суб'єктам протягом тривалого періоду часу [15].

У господарській діяльності підприємства під основними засобами розуміються матеріальні цінності, що утримуються підприємством для виробництва або надання товарів і послуг, передані в оренду іншим особам або використовуються для адміністративного управління та соціально-культурних функцій, очікуваний термін служби (експлуатації) з яких більше одного року (якщо більше одного року, це бізнес-цикл) [3].

Інші необоротні матеріальні активи не відносять до основних засобів, зокрема:

1. Предмети з терміном служби менше одного року;
2. Для тимчасових (безіменних) споруд, установок та установок витрати на їх будівництво включаються до складу витрат на будівництво та монтаж;
3. Інвентарна тара, яка використовується для зберігання товарно-матеріальних цінностей на складах або реалізації технологічних процесів;
4. Предмети для прокату;

Необхідною умовою правильного використання та відтворення основних засобів є їх класифікація за такими ознаками (табл. 1.2):

Таблиця 1.2

Класифікація основних засобів

Класифікаційні ознаки	Види основних засобів
1	2
За функціональним призначенням	<ul style="list-style-type: none"> – будинки (будинки, що використовуються для виробничо-господарських, соціально-культурних цілей і зайняті державними установами); – будівлі (установки, що виконують технічні функції - дороги, мости, насоси тощо); – трансмісійне обладнання (перетворення, перетворення і передача енергії та об'єктів для переміщення речовини - лінії електропередач, труби) [10, с. 37]; – машини та інструменти: <ul style="list-style-type: none"> а. силові машини та обладнання (об'єкти, що виробляють теплову енергію та перетворюють різні види енергії в механічну); б. робочі машини та обладнання (засоби для механічного, теплового та хімічного впливу на робочі об'єкти); с. засоби вимірювання (лічильники води, вольтметри, касові апарати тощо). – інші основні засоби (багаторічні рослини, капітальні витрати на поліпшення земель, типові проектні документи).

Продовження таблиці 1.2

1	2
За формуванням інформації про основні засоби підприємства	– капітальні витрати на поліпшення земель; – будівлі та споруди; – інші основні засоби.
За роллю у процесі господарської діяльності	– активні (безпосередньо беруть участь у виробничому процесі); – пасивні (створюють умови для виробничого процесу).
За сферою використання	– виробництво (участь у виробничому процесі та перенесення його вартості на продукт); – непродуктивні (використовуються в непродуктивних сферах бізнесу).

Джерело: складено автором на основі джерела [43, с. 129].

Собівартість основних засобів підприємства формується за рахунок витрат на придбання, доставку, монтаж, державну реєстрацію, самостійне будівництво та виготовлення, ремонт, комерційне страхування, тощо. Сумою цих витрат є первісна вартість кожного об'єкта основних засобів.

Первісною балансовою вартістю основних засобів є вартість при його введенні у виробництво що розраховується (1.2):

$$P_B = C(C_{II}) + B_d + B_y \quad (1.2)$$

де P_B – первісна вартість основних засобів;

$C(C_{II})$ – ціна закупівлі товару (повна вартість виробництва);

B_d – доставка до місця експлуатації;

B_y – витрати на монтаж і складання для введення в експлуатацію.

ПДВ бере участь у формуванні первісної вартості основних засобів таким чином:

1. Податок на додану вартість, сплачений (нарахований) підприємством внаслідок придбання та будівництва зношених основних засобів протягом звітного періоду, включається до податкового кредиту звітного періоду, незалежно від того, чи є основні засоби введені у виробництво;

2. Коли підприємство продає неоподатковувани або неоподатковувани товари (проекти, послуги з праці), амортизація податку, сплаченого (нарахованого) на придбання основних засобів, має на меті збільшення вартості основних засобів і не включається у податковому кредиті;

3. Вартість придбаних підприємством основних засобів не амортизується, а податок, пов'язаний з придбанням, сплачується підприємством самостійно і не включається до податкового кредиту.

Згідно з податковим обліком переоцінка балансової вартості основних засобів може здійснюватися щорічно відповідно до темпів інфляції з відставанням на 10%. Підприємство має право використовувати річну індексацію вартості основних засобів до коефіцієнта індексації, який розраховується як (1.3):

$$K_i = (I_\phi - 10)/100 \quad (1.3)$$

де K_i – індексаційний коефіцієнт;

I_ϕ – індекс інфляції, результати якого індексуються. Якщо значення K_i не перевищує одиниці, індексація не проводиться.

Основні засоби, що застосовуються підприємствами в господарській діяльності, можуть формуватися відповідно до принципів операційної та фінансової оренди (ренти) [39].

У господарській діяльності підприємства можуть використовувати нематеріальні активи.

Нематеріальні активи - активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані підприємством (відокремлені від підприємства) та утримувані більше одного року (більше одного року є господарським циклом) з метою виробництва, торгівлі, адміністрація або здана в оренду іншим особам [31]. Також зазначимо ще одне визначення нематеріальних активів – це нематеріальні ресурси, які контролюються підприємством внаслідок минулих подій, використання яких, як очікується, принесе майбутні економічні вигоди [9].

У господарській діяльності підприємства інформація про нематеріальні активи формується по кожному об'єкту за такими групами:

1. Право користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими природними ресурсами, геологічною та іншою інформацією про довкілля тощо);

2. Права користування майном (право користування ділянкою, право користування будівлею, право оренди житла тощо);

3. Права на товарні знаки для товарів і послуг (торгові марки, товарні знаки, фірмові найменування тощо);

4. Права об'єктів права промислової власності (винахід, корисна модель, промисловий зразок, сорт рослин, сорт тварин, власні технології, захист від недобросовісної конкуренції тощо). Під час їх формування виникають витрати на придбання, виготовлення та доведення до стану, в якому вони придбані для використання, як зазначено [15].

1.2. Амортизація основного капіталу підприємства

За правилами «золотого» балансу джерелами фінансування є власний капітал та зобов'язання (поточні та довгострокові), які за рівнем використання відповідають активам. Однак на практиці цей підхід дуже трудомісткий, а іноді й невиправданий, оскільки деякі довгострокові ресурси фінансують короткострокові (оборотні) активи, а короткострокові ресурси фінансують довгострокові активи. Варто зазначити, що процес формування та фактичного використання окремих джерел фінансування, зокрема накопиченого прибутку та амортизації, не завжди відповідає цьому правилу. Нині більшість науковців розглядають амортизацію лише як джерело відновлення основних засобів, не враховуючи, що ці кошти залишаються в оборотних коштах для фінансування поточної діяльності підприємства до моменту безпосереднього оновлення основних фондів [45, стор. 57].

Для забезпечення своєчасного та повного оновлення основного капіталу запроваджуються норми амортизації, що враховують фізичний і моральний знос. Амортизація — це робота поступового перенесення вартості засобів праці на вартість виробленого продукту з відповідним зносом і використання цієї вартості для подальшого відтворення (заміни, відновлення) засобів праці. Амортизація витрат — це грошовий вираз матеріальної та духовної амортизації.

Перенесена вартість є частиною виробничої собівартості, а після реалізації вона надходить на підприємство у вигляді частини доходу та зараховується до спеціального грошового фонду (фонду амортизації). Амортизаційний фонд — це фонд грошових ресурсів, що формується за рахунок амортизаційних відрахувань і призначений для повного відновлення (відновлення) основного капіталу. Під час нового капітального будівництва та капітального ремонту відшкодування здійснюється у натуральній формі амортизації основного капіталу.

Важливо зазначити, що амортизація компенсує лише знос основного капіталу під час виробництва. Амортизація не відшкодовує дані праці, пошкоджені внаслідок стихійних лих, війн, вивантаженого обладнання, а також дані про працю для довгострокових капітальних ремонтів. Амортизація нараховується при введенні в експлуатацію нових складів і відділів.

Перш за все, слід зазначити, що формування у позичальника хорошої кредитної історії є дуже важливим, а її наявність також визначає наявність банківських кредитів на більш вигідних умовах. Це вимагає поступового наближення фактичної структури капіталу до оптимальної. Отже, процес формування оптимальної структури капіталу підприємства складається з кількох етапів. Початкове використання позикових коштів може бути економічно недоцільним, але слід враховувати загальний ефект позикових коштів у процесі фактичного структурного пристосування до оптимального [6].

З метою створення економічної передумови для оновлення основного капіталу вказується норма амортизації - відношення річної амортизації до середньорічної вартості основного капіталу, виражене у відсотках. Норми амортизації визначаються виходячи з терміну корисного використання трудових ресурсів, що залежить від їх довговічності, фізичного та морального зносу, фактичного віку, витрат на капітальний ремонт та ступеня модернізації. Водночас у деяких галузях специфічні умови не дозволяють визначити розмір амортизаційних відрахувань у відсотках від вартості основних засобів, а норма амортизації встановлюється окремою базою. Наприклад, «У вугільній,

гірничодобувній та нафтовій промисловості» норма амортизації визначається кількістю на тонну видобутої продукції.

Норма амортизації складається з двох частин: норми реконструкції (повного ремонту) та ставки капітального ремонту. Ці частини взаємопов'язані і взаємозалежні. Отже, чим менший термін корисного використання робочої сили, тим менша потреба в ремонті за інших рівних умов менша частка амортизаційних відрахувань на капітальний ремонт. Загалом, формула для розрахунку річної норми амортизації виглядає так (1.4):

$$A = \frac{ПВ-ЛВ}{ПВ \times T} \times 100 \quad (1.4)$$

де А - річна норма амортизації, що визначається у відсотках;

ПВ - балансова вартість засобів праці;

ЛВ - ліквідаційна вартість засобів праці;

Т - тривалість (роки) експлуатації основного капіталу (період амортизації з урахуванням амортизації).

Норма амортизації впливає на собівартість продукції, а отже, і на величину чистого прибутку. Тому норма амортизації на знос має бути науково обґрунтованою. Це дозволяє більш точно розрахувати собівартість і ціну вашого товару.

У зв'язку з прискореним НТП (науковий – технічний прогрес) об'єктивним процесом, швидким погіршенням морального та фізичного стану, необхідність оновлення основних засобів у короткостроковій перспективі необхідно прискорити його амортизацію. Для цього необхідна кардинальна зміна амортизаційної політики, тобто істотне збільшення норми амортизації основного капіталу.

Сьогоднішня національна девальваційна політика ліберальна. Дозволити підприємствам самостійно встановлювати строк корисного використання основних засобів та обирати інші методи нарахування амортизації. Тому держава скасувала жорстке регулювання амортизаційної політики та розширила права та можливості підприємств щодо впровадження амортизаційної політики. [48].

В Україні відповідно до чинного законодавства норма амортизації встановлюється у відсотках до балансової вартості кожної групи основного капіталу на початок звітного періоду (щороку) в таких розмірах:

- група 1 (будинки, споруди та їх конструктивні складові та передачі, у тому числі житлові будинки та їх складові (квартири тощо), витрати на капітальне поліпшення земель) - 8%;

- група 2 (автомобільний транспорт та його складові (запчастини); меблі, побутова електроніка, оптика, електромеханічне обладнання та інструменти, інше офісне (офісне) обладнання, обладнання та приладдя) - 40%;

- група 3 (будь-які інші основні засоби, що не входять до груп 1, 2, 4) - 24%;

- група 4 (комп'ютери, інші машини для автоматичної обробки інформації, їх програмне забезпечення, відповідні засоби для зчитування або друку інформації, інші інформаційні системи, телефони, мікрофони та рації, вартість яких перевищує вартість малоцінних предметів) - 60%. Важливо зазначити, що група 4 включає відповідні дані про працю, придбані (виготовлені) підприємством після 1 січня 2003 року.

Важливо зазначити, що підприємство може прийняти рішення про застосування інших норм амортизації до стандарту, встановленого чинним законодавством.

Кожне підприємство має право вибрати найбільш підходящий метод амортизації з-поміж методів амортизації, передбачених СНР (Системою національних рахунків): прямолінійний метод, виробничий метод, кумулятивний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості.

Прямолінійний метод списання вартості об'єкта амортизації. Вихід відбувається рівними частинами протягом усього терміну служби об'єкта. Більше 90% із 600 найбільших компаній США використовують цей метод. Амортизація за цим методом визначається таким чином (1.5):

$$A_i = \frac{ПВ-ЛВ}{Т} \quad (1.5)$$

де A_i - сума амортизації об'єкта основного капіталу;

ЛВ - ліквідаційна вартість останнього року діяльності суб'єкта;

T - загальна кількість років експлуатації об'єкта.

Проблемою даного підходу є те, що амортизація та витрати на технічне обслуговування, які необхідно додати до операцій за останні роки, не враховуються.

Виробничий метод. Цей метод передбачає розрахунок місячної суми амортизації як добутку фактичного місячного обсягу виробництва (техніки, послуги) та амортизованої продуктивності. Норма амортизації виробництва розраховується як вартість амортизації, поділена на очікуваний загальний обсяг виробництва об'єкта основних засобів. Спосіб виробництва залежить від експлуатації об'єкта амортизації. Детальна формула цього методу виглядає наступним чином (1.6):

$$A_i = \frac{(ПВ - ЛВ) \times Q}{\sum_{i=1}^T П} \quad (1.6)$$

де Q – фактичний обсяг продукції (робіт, послуг);

$\sum_{i=1}^T П$ - загальне відпрацювання об'єкта протягом всієї його експлуатації.

Проблемою цього методу є те, що важко визначити розвиток окремих об'єктів необоротних активів, наприклад, старіння підприємства, реструктуризація тощо.

Крім звичайних методів амортизації основних засобів, міжнародні компанії використовують також методи прискореної амортизації.

За кумулятивним методом амортизаційні відрахування визначають за такою формулою (1.7):

$$A_i = K_k * (ПВ - ЛВ) \quad (1.7)$$

де K_k - кумулятивний коефіцієнт, який розраховується як (1.8):

$$K_k = Ч_p / C_p \quad (1.8)$$

де $Ч_p$ - число років, що залишається до кінця строку корисного використання об'єкта основного капіталу;

C_p - сума років строку корисного використання об'єкта основного капіталу.

До недоліку даного методу відноситься, що сума амортизації не залежить від обсягів виробленої продукції, що в свою чергу не дає змоги розрахувати реальну собівартість.

Метод зменшення залишкової вартості. Використовуючи даний метод річна сума амортизації розраховується як добуток річної норми амортизації на залишкову вартість об'єкта на початок звітного року або на первісну вартість на дату початку нарахування амортизації. Форма має наступний вигляд (1.9):

$$A_i = ЗВ * НМ_p \quad (1.9)$$

де ЗВ – залишкова вартість основного засобу;

$НМ_p$ – річна норма амортизації, яка розраховується за формулою (1.10):

$$НМ_p = \left(1 - \sqrt[T]{\frac{ЛВ}{ПВ}} \right) * 100\% \quad (1.10)$$

Проблемою цього методу є завищення показника собівартості продукції у перші роки використання основного засобу.

Метод прискореного зменшення залишкової вартості: норма подвійного відрахування розраховується за прямолінійним методом. Розмір амортизації визначається не первісною вартістю основного засобу, а залишковою вартістю. Детальна формула цього методу виглядає наступним чином (1.11):

$$A_i = 2 * НМ_p * ЗВ \quad (1.11)$$

Як і за методом зменшення залишкової вартості, в перші роки використання збільшується показник собівартості. Також за рахунок складності розрахунку лише 10% компаній у США використовують цей метод.

Об'єктом амортизації є амортизаційна вартість. Нематеріальні активи амортизуються протягом визначеного строку їх корисного використання.

Нематеріальні активи з невизначеним терміном служби (експлуатації) не амортизуються. Не підлягають амортизації та проводяться за рахунок відповідних джерел:

– вартість гудвілу;

– витрати на придбання/самостійне виготовлення невиробничих основних засобів, невиробничих нематеріальних активів;

– витрати на ремонт, реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невиробничих основних засобів, невиробничих нематеріальних активів [24].

Амортизація нематеріальних активів (крім прав безстрокового користування землею) здійснюється протягом строку корисного використання, що визначається, коли суб'єкт державного сектору визнає їх активом (при включенні до балансу).

При визначенні строку корисного використання (експлуатації) нематеріального активу слід враховувати:

1. знос;
2. строк корисного використання інших активів суб'єкта державного сектору;
3. цільове використання нематеріального активу для зносу (амортизації);
4. умови використання (експлуатації) таких нематеріальних активів активи;
5. правові чи інші обмеження строку корисного використання (експлуатації) нематеріальних активів.

Строк корисного використання нематеріальних активів становить на кінець звітного року, якщо відбулася зміна очікуваного терміну служби активу або умов майбутніх економічних вигод у наступному періоді. Нематеріальні активи з невизначеним строком корисного використання на кінець кожного року також оцінюються на предмет невизначеності, що обмежує термін їх корисного використання, і за відсутності цих характеристик суб'єкти державного сектору встановлюють строк корисного використання таких нематеріальних активів.

У міжнародній практиці існують також спеціальні методи амортизації. Норма амортизації визначається як відношення загальної річної амортизації відповідної групи основного капіталу до загальної первісної вартості. За цим методом у першому звітному періоді куплені засоби праці списуються від 10%

до 50% вартості основного капіталу. Застосовується для малоцінних трудових матеріалів – інструментів та обладнання, а також у дослідних виробництвах, для орендних будівель тощо.

Таким чином, при виснаженні вартість засобів праці набуває іншого існування: її перша частина залишається пов'язаною зі споживною вартістю або природною формою засобів праці, а друга частина відокремлюється від неї у вигляді грошей. У русі воно продовжує збільшуватися, поки ці засоби праці не вичерпають свій вік, і вся їхня вартість, відокремлена від «тіла» засобів праці, не стане грошима.

Як зазначалося раніше, амортизаційні відрахування можуть не тільки накопичувати капітал для модернізації або повного відновлення обладнання. Через швидкі темпи технічного прогресу основні засоби морально амортизуються швидше, ніж нематеріальні активи.

В умовах ринкової конкуренції підприємства можуть легко втратити свої позиції через відсталу технологію виробництва. Більш дешеві та сучасні методи виробництва випереджають своїх конкурентів. Таким чином, держава дозволяє компаніям модернізуватися і залишатися конкурентоспроможними без оподаткування амортизації. Це, у свою чергу, має такий позитивний вплив на економіку держави.

У країні є невеликий бізнес, який починають люди без певних економічних знань. Постійні компанії не завжди складають форми амортизаційних відрахувань. Проблеми з ремонтом основних засобів призвели до закриття підприємств, оскільки вони не можуть конкурувати з тими, хто має більш сучасне обладнання. У сучасному економічному становищі країни деякі суб'єкти малого бізнесу використовують обладнання та інструменти, виготовлені самими підприємцями. Відрахування амортизації вимагає експертної оцінки даних основних засобів [32, стор. 48].

Щоб вирішити це, держави повинні зробити наступні кроки:

1. Широко інформувати підприємців про можливість того, що амортизаційні відрахування не будуть оподатковуватися.

2. Створити кредити на безкоштовну юридичну консультацію щодо амортизації.

3. Збільшити кількість компаній, які оцінюють основні засоби.

Тому амортизація є важливим засобом стимулювання економічного розвитку. Це запорука конкурентоспроможності підприємства та його подальшого розвитку [5].

1.3. Показники ефективності використання основного капіталу підприємства

Основними пріоритетами економічного розвитку України є: формування приватного економічного сектору, нового класу власників, підтримка розвитку та зміцнення вітчизняного підприємництва.

Розвиток підприємництва є однією з необхідних умов формування ринкових відносин. Підприємства з грамотною системою планування значною мірою впливають на добробут людей і визначають статус країни у світовій економічній системі .

Основною метою будь-якого бізнесу є використання прибутку як джерела фінансових ресурсів для розвитку бізнесу для задоволення потреб власника бізнесу та країни в цілому.

Прибутки (збитки) від виробництва продукції, проектів, послуг визначаються як поточна ціна та вартість його виробництва та реалізації.

Витрати виробництва базуються на об'єктивних факторах: попиті на сировину, техніку, робочу силу, рівні цін на ресурси, що також впливає на їх раціональне та ефективне використання.

Тому важливим кроком для підприємств є прагнення знизити витрати виробництва та ефективно використовувати капітал для підвищення економічної віддачі та підвищення конкурентоспроможності.

У ринкових умовах, доки зміцнюються оновлення та покращене використання, ефективне оновлення основного капіталу може бути

забезпечено. Зрештою, ці процеси дають можливість кожному підприємству постійно підтримувати належний рівень технологій, тим самим збільшуючи випуск продукції та збільшуючи прибуток.

Ефективне використання основного капіталу безпосередньо впливає на ефективність його відтворення, що в свою чергу впливає на ефективність оновлення. Таким чином, підвищення ефективності потужності може знизити попит на неї за допомогою механізмів, які підвищують коефіцієнт її використання з часом і потужність, що, у свою чергу, може знизити її фінансову безпеку та збільшити швидкість зростання бізнесу.

В економічній літературі продовжують обговорюватись основні критерії, показники та методи визначення економічної ефективності використання основного капіталу. Переважна більшість економістів віддають перевагу системам витрат і фізичних показників для комплексної характеристики рівня економічних ефектів [35, стор. 213]. Інші вчені запропонували використовувати первинний і деякі вторинні індикатори для вимірювання економічних ефектів [36].

Ми вважаємо, що лише шляхом створення комплексного набору ефективності використання основного капіталу та системи індексів оновлення можна об'єктивно та всебічно охарактеризувати ефективність оновлення основного капіталу.

До показників ефективності використання основного капіталу належать такі показники, як рентабельність капіталу, капіталомісткість, капіталовіддача, нормативи прибутку від операцій з основним капіталом та капіталоемність. Показники рентабельності капіталу та капіталомісткості характеризують важливі співвідношення витрат між даними праці та обсягом виробництва. Показником ефективності використання основного капіталу, що характеризує рівень рентабельності капіталу, зазвичай є співвідношення двох величин: величини основного капіталу та ефекту, який отримує підприємство в результаті своєї діяльності.

Середньорічна вартість основного капіталу розраховується за такою

формулою (1.12):

$$OK = OK_{п.р.} + 0,35 * (OK_{над} - OK_{виб}) \quad (1.12)$$

де ОК - середньорічна вартість основного капіталу, грн.;

$OK_{п.р.}$ – вартість основного капіталу на початок року, грн.;

$OK_{над.}$ – вартість припливу основного капіталу впродовж року, грн.;

$OK_{виб.}$ – вартість вибуття основного капіталу впродовж року, грн.

Місткість основного капіталу визначає величину основного капіталу на одну гривню продукції та характеризує основний капітал підприємства. За позитивних умов даний показник має мати характеристики до зниження, оскільки зі збільшенням капіталомісткості загальний обсяг виробництва, тобто ефективність виробництва, зменшується [42].

Шкала валової продукції та валового доходу, чистого доходу та прибутку можна використовувати для розрахунку капіталоємності, однак даний показник найчастіше характеризується як тотожність середньої річної вартості основного капіталу до валової продукції (1.13):

$$KM = OK/ВП \quad (1.13)$$

де КМ – капіталоємність, грн.;

ВП – вартість валової продукції у порівнянних цінах, грн..

Суттєвий вплив на капіталоємність продукту мають продуктивність праці та капіталоозброєність. Продуктивність праці виражається як відношення загального обсягу виробництва, в той час як капіталоємність (відношення кількості основного капіталу до чисельності працівників) можна визначити капіталоємність як відношення капіталоозброєності до її продуктивності.

Отже, продуктивність праці вища тоді, коли вища її капіталоозброєність і нижча капіталоємність продукції, тобто остання прямо пропорційна капіталоозброєності праці і обернено пропорційна її продуктивності. Цей висновок дуже важливий, адже якщо капіталоозброєність праці буде зростати, випереджаючи продуктивність праці, то як наслідок зросте капіталоємність продукції, що призведе до зниження ефективності виробництва.

Таким чином, можемо зазначити, що коли коефіцієнт капіталоозброєності високий, а капіталоємність низька, продуктивність праці висока, тобто остання пропорційна коефіцієнту капіталоозброєності і обернено пропорційна її продуктивності. Цей висновок важливий тому, що якщо б капіталоозброєності праці збільшився б і перевищив би продуктивність праці, то результатом було б збільшення капіталоємності виробництва, що знизило б ефективність виробництва.

Норма прибутку свідчить про те, що рентабельність виробничого процесу підвищується (знижується) за рахунок використання основного капіталу. Для його визначення можна використовувати валовий прибуток, операційний прибуток або чистий прибуток[13, стор. 97]. Вважаємо необхідним при розрахунку цього показника використовувати прибуток від операційної діяльності, оскільки він включає прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг) та інші доходи від використання наявних активів за новими стандартами бухгалтерського обліку та звітності. Виробнича потужність. Розглянемо формулу (1.14):

$$\text{НП} = \text{П}_o * \text{ОК} * 100\% \quad (1.14)$$

де НП – норма прибутку, %;

П_o – операційний дохід, грн..

Операційний прибуток – це різниця між валовим прибутком та іншими операційними доходами та адміністративними витратами, витратами на продаж та іншими операційними витратами, детальніше за формулою (1.15):

$$\text{П}_o = \text{П}_в + \text{Д}_{iо} - \text{В}_з - \text{В}_{iо} \quad (1.15)$$

де П_o – операційний дохід, грн.;

$\text{П}_в$ – валовий прибуток, грн.;

$\text{Д}_{iо}$ – інші операційні прибутки, грн.;

$\text{В}_а$ – адміністративні витрати, грн.;

$\text{В}_з$ – витрати на збут, грн.;

$\text{В}_{iо}$ – інші операційні витрати, грн..

Інші операційні доходи, як правило, включають дохід від оренди, дохід

від продажу необоротних активів, списання невикористаних резервів на майбутні витрати (резерви), прибуток від курсової валюти, отримані субсидії, ліквідацію господарської діяльності тощо.

Адміністративні витрати включають офісні витрати, утримання офісних приміщень та обладнання, витрати на стягнення безнадійної та дебіторської заборгованості, оплату професійних послуг, витрати на зв'язок, амортизацію нематеріальних активів загального призначення та інші загальні витрати.

Собівартість продажу включає витрати продавцям, торговим агентам, торговому та складському персоналу, водіям, винагороду за рекламу та дослідження ринку, продаж торговому персоналу, оренду, страхування, амортизацію, ремонт і технічне обслуговування торгових приміщень та обладнання, складів, транспортних засобів, пакувальних матеріалів та комісійні, а також ремонт упаковки, доставку та інші витрати, пов'язані з доставкою продукції, після продажним обслуговуванням клієнтів тощо.

Валовий прибуток визначається як різниця між чистим доходом від реалізації та сумою собівартості, що включається до виробничих витрат [46, с. 89]. Це можна представити наступною математичною формулою (1.16):

$$П_v = ЧД_p - S_{\text{вир}} \quad (1.16)$$

де $П_v$ – валовий дохід, грн.;

$ЧД_p$ – чистий дохід від реалізації, грн.;

$S_{\text{вир}}$ – вартість проданих товарів, грн..

Чистий дохід від реалізації є основною складовою загального доходу. Це різниця між виручкою (виручкою) та нарахованим (сплаченим) податком на додану вартість, акцизним збором, ввізним митом, митними зборами та іншими обов'язковими зборами та зборами відповідно до чинного законодавства (1.17):

$$ЧД_p = Д_p - НП \quad (1.17)$$

де $Д_p$ – дохід від продажів, грн.;

$НП$ – непрямі податки, збори, грн..

У свою чергу, процес оновлення основного капіталу характеризується динамічними коефіцієнтами, коефіцієнтами вибуття та коефіцієнтами

оновлення [33, стор. 49]. Динамічні показники показують темпи збільшення (зменшення) вартості основного капіталу (1.18):

$$K_{\text{дин}} = V_{\text{к.р.}}/V_{\text{п.р.}} \quad (1.18)$$

де $K_{\text{дин}}$ – коефіцієнт динаміки;

$V_{\text{к.р.}}$ – вартість основного капіталу на кінець року, грн.;

$V_{\text{п.р.}}$ – вартість основного капіталу на початок року, грн..

Порівняння коефіцієнтів оновлення та диспозиції може дати уявлення про тип відтворення.

Коефіцієнт оновлення являє собою інтенсивність виробництва знову доданих основних засобів і нематеріальних активів і визначається відношенням вартості основних засобів (нематеріальних активів), введених на кінець року, до первісної вартості всіх основних засобів (нематеріальних активів) (1.19):

$$K_{\text{онов.}} = V_{\text{введ.}}/ПВ_{\text{к.р.}} \quad (1.19)$$

де $K_{\text{онов.}}$ – коефіцієнт оновлення;

$V_{\text{введ.}}$ – вартість внесених основних засобів (нематеріальних активів), грн.;

ПВ – первісна вартість основних засобів (нематеріальних активів), на кінець року грн..

Коефіцієнт вибуття характеризує інтенсивність вибуття основних засобів (нематеріальних активів) протягом розрахункового періоду та розраховується як відношення вартості вибутих основних засобів та нематеріальних активів до первісної вартості основних засобів (нематеріальних активів) на початок періоду (1.20):

$$K_{\text{виб.}} = V_{\text{виб.}}/ПВ_{\text{п.р.}} \quad (1.20)$$

де $K_{\text{виб.}}$ – коефіцієнт вибуття;

$V_{\text{виб.}}$ – вартість вилучених основних засобів (нематеріальних активів), грн.;

$V_{\text{перв.п.р.}}$ – первісна вартість основних засобів на початок року, грн.

Однак при визначенні цього коефіцієнта необхідно враховувати його нормативне значення, яке розраховується за нормою амортизації оздоблення.

Нормативний коефіцієнт вибуття показує суму, яку необхідно вибути для забезпечення нормального процесу оновлення основного капіталу. Це також вказує на групу робочої сили, яка завершила оборот у кожен момент часу, і для забезпечення безперервності виробничий процес має бути замінений новим.

Якщо швидкість оновлення вища за швидкість втрат, відбувається розширене відтворення. У разі рівних значень показника - це просте повторення; коли норма вибуття вища, це вузьке оновлення основного капіталу.

Нормативний коефіцієнт вибуття показує суму, яку необхідно вибути для забезпечення нормального процесу оновлення основного капіталу. Існує три варіанти співвідношення між стандартними (K_n) і фактичними (K_f) коефіцієнтами розташування (1.21), (1.22), (1.23):

$$\frac{K_f}{K_n} = 1 \quad (1.21)$$

У першому випадку вартість робочої сили обробки відповідає її нормативному значенню, і процес оновлення не потребує коригування.

$$\frac{K_f}{K_n} > 1 \quad (1.22)$$

У другому випадку має вибути недооцінений основний засіб, термін корисного використання якого не закінчився.

$$\frac{K_f}{K_n} < 1 \quad (1.23)$$

У третьому випадку підприємство накопичує «застарілі» основні засоби, що негативно впливає на ефективність управління.

Вищезгадану систему показників для характеристики ефективності використання основного капіталу уніфікуємо в таблиці 1.3, а також проаналізуємо та вивчаємо тенденції використання та оновлення основного капіталу підприємств.

Таблиця 1.3.

**Розрахунок показників ефективного використання та оновлення
основного капіталу підприємств**

Показники	Характеристика показника	Норматив
Капіталовіддача	Вартість валової продукції у порівняльних цінах/Середньорічна вартість Основного капіталу	Збільшення
Капіталоемність	Середньорічна вартість основного капіталу/Вартість валової продукції	Зменшення
Капіталоозброєність	Середньорічна вартість основного капіталу/Середньооблікова Чисельність працівників	Збільшення
Норма прибутку	Прибуток від операційної діяльності/Середньорічна вартість Основного капіталу	Збільшення
Коефіцієнт динаміки	Вартість основного капіталу на кінець року/ Вартість основного капіталу на початок року	Збільшення
Коефіцієнт оновлення	Вартість введеного основного капіталу/Середньорічна вартість основного капіталу	Збільшення
Коефіцієнт вибуття	Вартість вибулого основного капіталу/Середньорічна вартість Основного капіталу	Збільшення

Джерело: складено автором на основі джерела [36].

Кожна компанія має основні напрямки для підвищення ефективності управління оборотним капіталом. Нижче наведено найбільш поширені:

1. Управління дебіторською заборгованістю підприємства (запобігання можливості "простроченої дебіторської заборгованості") за допомогою:

1.1. Аналіз формування корпоративної дебіторської заборгованості для виявлення «простроченої дебіторської заборгованості» (за наявності);

1.2. Аналіз «простроченої дебіторської заборгованості» в розрізі кожного боржника, який надасть компанії інформацію про клієнтів, у яких утворилася така заборгованість і з якими недоцільно встановлювати майбутні ділові відносини;

1.3. Використовувати сучасні форми рефінансування дебіторської

заборгованості, а саме: факторинг, форфейтинг, лізинг, облік векселів тощо [15].

2. Управління виробничими запасами підприємства розвивається в напрямі запобігання перезавантаженню запасів та оптимізації витрат.

Використання та зберігання:

2.1 Оцініть раціональність структури запасів, щоб визначити ті, які є більшими, ніж необхідні для виробництва, і ті, які необхідно прискорити (оскільки недостатня кількість виробничих запасів призводить до дефіциту окремих видів, збоїв у виробництві, недовикористання, зменшення виробничих потужностей, скорочення виробництва, продажів, що призводять до втрати прибутку або навіть збитків);

2.2. Визначити найбільш прийнятні умови та обсяги закупівлі запасів;

2.3. Розрахувати показники оборотності основних виробничих груп запасів для визначення відповідності наявності товарних запасів поточним потребам підприємства та ефективності їх використання;

2.4. Мінімізувати поточні витрати на обслуговування запасів шляхом розрахунку оптимального розміру партії;

2.5. Забезпечити своєчасну участь в господарському обороті надлишкових запасів.

Реалізація цих рекомендацій у роботі підприємств дозволить останнім підвищити ефективність управління своїми оборотними коштами, покращуючи тим самим платоспроможність та загальне фінансове становище.

Висновок до розділу 1

За результатами проведеного дослідження в розділі 1 кваліфікаційної роботи під назвою «Теоретичні засади ефективності використання основного капіталу підприємства» можна узагальнити інформацію і зробити наступні висновки.

Капітал — одне з найважливіших понять функціонування та розвитку

економічної системи. Капітал посідає центральне місце в системі розподілу і перерозподілу матеріальних товарів, оскільки саме він виконує цю функцію.

Основний капітал — це засоби праці, які мають вартість і функціонують у виробництві тривалий час у незмінній формі, а їхня вартість переноситься частинами протягом користування на вартість продукції, що виробляється. До основного капіталу належать як діючі засоби, а також які перебувають на консервації або в запасі.

За системою національних рахунків існує п'ять методів нарахування амортизації основного капіталу: прямолінійний метод, виробничий метод, кумулятивний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості.

В даний час більшість науковців розглядають амортизацію лише як джерело відновлення основних засобів, не враховуючи того, що ці кошти залишаються у поточному капіталі та фінансують поточну діяльність компанії, до моменту прямого поновлення довготермінових активів.

У процесі дослідження підтверджуються та визначаються основні групи показників ефективності підприємницької діяльності, що дає можливість продемонструвати їх цільову спрямованість, визначити структурні елементи (принципи, цілі, потреби, функції, методи, засоби, нормо - правове забезпечення, фактори впливу та рівень управління).

Загалом дослідження показує, що лише комплексний підхід до оцінки ефективності основного капіталу може дозволити більш детально оцінити ситуацію та запропонувати шляхи підвищення ефективності використання.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВНОГО КАПІТЛУ ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

2.1. Загальна характеристика підприємства

На сьогоднішній день на вітчизняному ринку працює велика кількість підприємств з виготовлення молочної продукції, які реалізують десятки найменувань та сортів сиру, молока, масла, кефіру, сметани, йогуртів, ряжанки та інших молочних товарів. До одного з провідних підприємств харчової галузі, зокрема молочної промисловості відноситься ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Проаналізувавши історичні відомості на офіційному сайті «Молочний Альянс» зазначимо, що завод було створено ще у 1920 рік у місті Пирятин. На той час виробництво було обмежене, тому підприємство функціонувало лише для виробництва масла та сиру. У 1952-1954 роки, після військових дій, відбулося розширення виробничих потужностей сирзавода. Наступним кроком стала побудова нового підприємства у 1969-1973 роки з більшою виробничою потужністю. Вже в перші роки діяльності новий сирзавод в Пирятині займав провідні позиції з виробництва сиру «Російський». Нова продукція приваблювала високою якістю не тільки українських споживачів, а й інші закордонні міста: Баку, Кубу, Москву.[28]

У 2005 році сирзавод приєднується до складу компанії «Молочний Альянс» та проводить повну модернізацію виробничого обладнання. Пирятинський сирзавод придбав провідне устаткування таких країн-вирбників, як Німеччина, Іспанія, Польща. [28]

Починаючи з 2007 року підприємство почало впроваджувати новітню, повністю автоматизовану лінію формування і пресування сирів іспанської фірми «Fibosa». З початком застосування нового обладнання потужності з переробки молока на твердий сир зросли до 500 тонн на добу (або 50 тонн готової продукції на добу). Завдяки високому рівні механізації, автоматизації,

санітарії та гігієни виробництва, високому рівні кваліфікації працівників підприємство забезпечує стабільний випуск якісної продукції. З кожним роком Пирятинський сирзавод збільшував обсяги виробництва та завойовував нові ринки збуту.

У 2012 році проведено ресертифікацію підприємства за міжнародними стандартами ISO 9001:2008 — система менеджменту якості, та ISO 22000:2005— система менеджменту безпечності харчових продуктів [28]. Даний вид сертифікату компанія отримує відповідно щорічно. Також, з початку 2015 року Пирятинський завод почав отримувати міжнародні сертифікати від центра дослідження та сертифікації Халяль «Альрайд» на продукцію власного виробництва. До даного сертифікату входить 38 найменувань: тверді сири, молочні продукти і сухі молочні продукти. Наявність документа дає можливість підприємству експортувати виготовлену продукцію торгової марки «Пирятин» в арабо-мусульманські країни. Сертифікат є підтвердженням, що вироби відповідають ісламським канонічним нормам (тобто при виготовленні продукту не використовують молокозгортуючий фермент тваринного походження). Пирятинський сирзавод, як і інші учасники групи «Молочний альянс» використовує цей фермент але мікробіального походження. Таким чином, продукцію за таким методом виробництва можуть вживати не тільки послідовники арабо-мусульманських країн, а й вегетаріанці. [28, 10].

У 2017 році Приватне акціонерне товариство було реорганізоване в Товариство з обмеженою відповідальністю «Пирятинський сирзавод», яке розташовано за адресою: Полтавська обл., Пирятинський р-н, Пирятин, вулиця Сумська, 1 [30].

Підприємство є учасником групи компаній «Молочний Альянс», який включає у собі провідні та потужні підприємства, з виготовлення сирів, цільномолочної та кисломолочної продукції, підприємства зі збору та обробки молока та молочної продукції, а також компанії, які здійснюють реалізацію продукції в Україні та за кордоном. Також до цієї групи входять ТДВ «Яготинський маслозавод», філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське

для дітей», Золотоніський маслоробний комбінат і ТДВ «Баштанський сирзавод».

Холдинг є лідером в Україні з молочної галузі та випускає свою продукцію під такими брендами як: «Молочний альянс», «Пирятин», «Славія», «Яготинське», «Яготинське для дітей» та «Златокрай».

Метою діяльності Пирятинського сирзаводу є: суспільство - найбільш повне насичення споживчого ринку товарами та максимальне задоволення потреб суспільства у товарах та послугах; учасники Товариства - реалізації соціально - економічних інтересів учасників; економічна вигода - отримання прибутку від виробництва і реалізації продукції та надання послуг [28].

Основну сферу своєї діяльності підприємство спрямовує на максимальне повне задоволення соціальних потреб в продовольчих молочних товарах, а також на організацію закупок у населення і сільгоспвиробників молока для подальшої ефективної переробки сировини на високоякісний продукт.

Основні напрямки діяльності підприємства є [28]:

- виробництво сирів твердих і плавлених;
- виробництво масла тваринного, продукції з незбираного молока;
- виробництво сухої молочної сироватки;
- оптово-роздрібна і фірмова торгівля;
- виробництво інших продовольчих товарів.

Підприємство постійно приймаю активну участь у різноманітних конкурсах і виставках, де представляє свою продукцію. За проаналізований період компанія володіє 52 нагородами та відзнаками за властивості та якість продукції під торговою маркою «Пирятин». Товари цього бренду відомі по всім регіонам України, адже продукція представлена як і в супермаркетах, так і в різних роздрібних продуктових магазинах.

У 2017-2018 роках розпочався новий етап вдосконалення бренду, а саме ребрендинг торгової марки «Пирятин». Для вдосконалення була найнята українська маркетингова організація «Fedoriv», яка провела консультації

підприємства щодо зміни позиціонування та стратегії. На рисунку 2.1 подані старий та новий формати логотипу торгової марки «Пирятин».

Рис. 2.1. Старий та новий логотип ТМ «Пирятин»

Джерело: складено автором на основі джерела [17].

Таким чином, оновлена упаковка товару під брендом «Пирятин» має яскравий дизайн, в якому виражені бургундський та синій кольори, які становлять систему змінних патернів (візерунків) а також логотип, який перетворився на веселий смайл. Дві дуги зображують очі, які споживач примружує від задоволення кожним кусочком продукції підприємства. Маркетинговий директор холдингу зазначила, що «якщо ти дійсно що-небудь любиш, то оточуєш цим себе завжди та скрізь, розповідаєш про це всім» [17]. Отже новий дизайн бренду для твердих сирів відображає здатність компанії адаптуватися до нових форматів, реалій, трендів та вимог споживача. Для керування підприємство використовує лінійно-функціональну організаційну структуру (рис. 2.2).

Проаналізувавши організаційну структуру ТОВ «Пирятинський сирзавод» зазначимо, що вона відповідає задачам та цілям заводу, всі функції управління реалізуються на високому рівні.

Проаналізувавши організаційну структуру ТОВ «Пирятинський сирзавод» зазначимо, що вона відповідає задачам та цілям заводу, всі функції управління реалізуються на високому рівні.

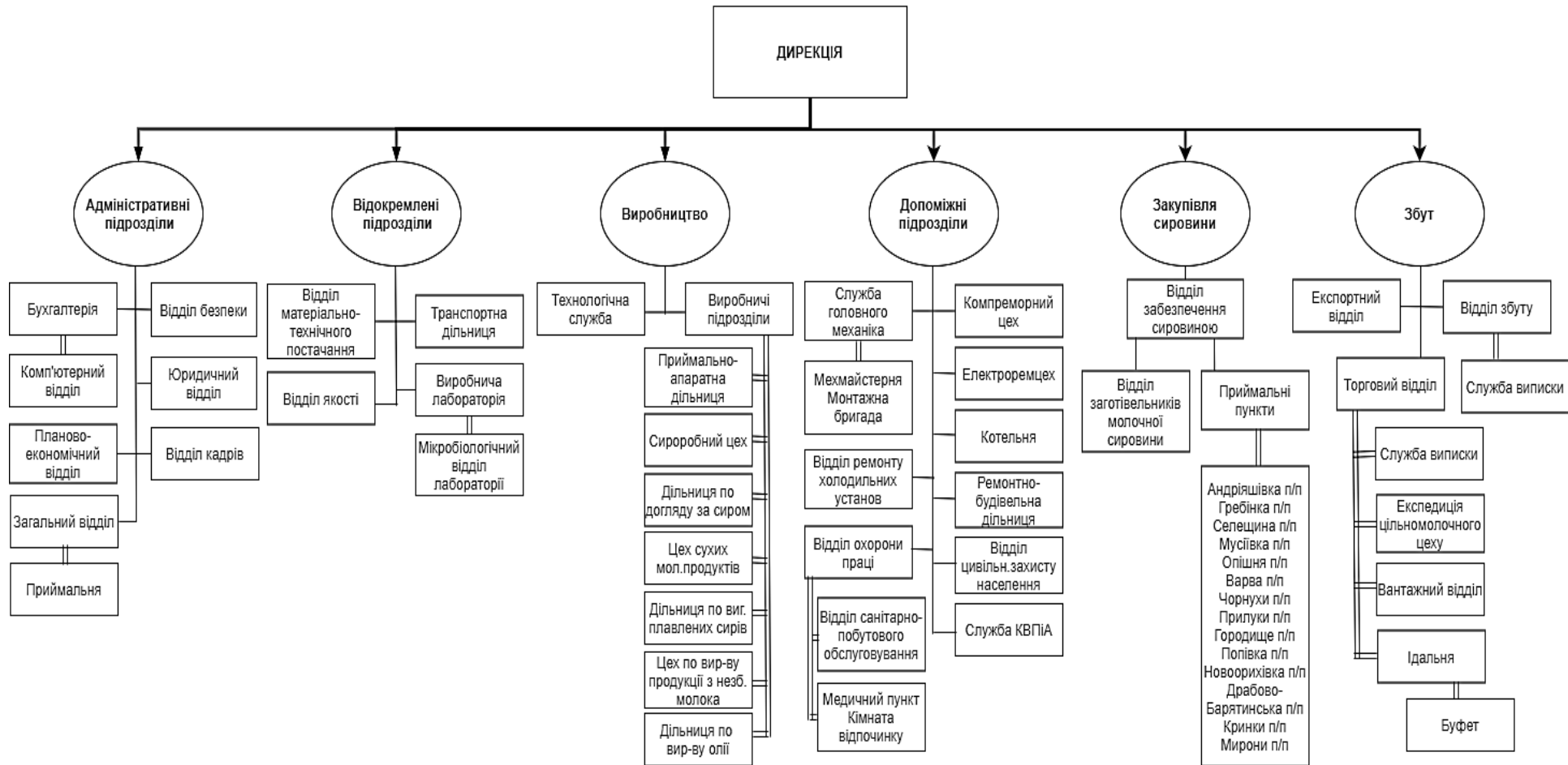

Рис. 2.2. Організаційна структура ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Джерело: складено автором на основі джерела [43]

До переваг даної організаційної структури можна віднести високу компетентність фахівців, звільнення лінійних менеджерів від вирішення певних спеціальних питань, стандартизація і програмування процесів і операцій управління, мінімізація дублювання у виконанні управлінських функцій, зменшення потреби у фахівцях широкого профілю, децентралізація оперативних рішень і централізація стратегічних.

Можливими недоліками є надмірна зацікавленість у реалізації завдань і цілей своїх підрозділів, при цьому виникають труднощі у підтримуванні постійних взаємозв'язків між іншими функціональними підрозділами; тривалість процедур прийняття рішень; поява тенденцій надмірної централізації. Також можемо ще віднести нескоординованість рішень головних спеціалістів, їхня боротьба за пріоритет, що часто призводить до конфліктів в колективі [1].

Організаційно-функціональна схема товариства складається з трьох рівнів [28, 30]:

1. вищий рівень – вище керівництво: виконавчий орган - голова і члени правління, наглядова рада, ревізійна комісія, головний бухгалтер. Виконавчому органу підпорядковуються керівники виробничих підрозділів: комерційний директор, головний інженер, директор з сировини, завідуючий виробництвом, уповноважений представник голови управління з якості, завідуючий лабораторії.

2. середній рівень управління складається з керівників виробничих і обслуговуючих підрозділів: відділ збуту, відділ маркетингу, планово-економічний відділ, бухгалтерія, інженер з сировини, технолог, головний механік, інженер-будівельник, головний енергетик, інженер-програміст, завідуючий гаражем.

3. нижчий рівень управління включає безпосередньо виробничі обслуговуючі підрозділи: виробничі цехи (сироробний, камера визрівання сирів, масла і цільномолочної продукції, плавлених сирів, чедерних сирів), підготовчого виробництва (пункти збору молока, цех прийому молока,

апаратний цех), цех готової продукції, допоміжні служби: відділ головного механіка, компресорний цех, транспортний відділ, гараж, диспетчерська, відділ головного енергетика.

Багато уваги заслуговує кадровий потенціал. Досить високий рівень корпоративної культури робить підприємство привабливим для працівників, утримує їх в організації, а результати їх праці, своєю чергою, створюють відповідну репутацію для підприємства. Основними завданнями кадрової політики на підприємстві є:

- забезпечення умов реалізації передбачених трудовим законодавством прав і обов'язків громадян;
- формування і підтримання ефективної роботи трудового колективу.
- раціональне використання трудового потенціалу;
- своєчасне забезпечення персоналом необхідної якості й у достатній кількості.

Підприємство проводить активну кадрову політику. Адміністрація проводить постійний моніторинг ситуації, розроблення та коригування програм відповідно до внутрішніх та зовнішніх впливів. Відділ кадрів володіє не тільки засобами діагностики персоналу, але і прогнозування кадрової ситуації на середньостроковий і довгостроковий періоди. У програмах розвитку підприємства містяться короткостроковий, середньостроковий і довгостроковий прогнози потреби в кадрах (якісної і кількісної) [28, 30].

Сьогодні молоко виступає в якості основної сировини на підприємстві. Надходження молока від фермерських господарств та колективних господарств області складає 50% від загального обсягу поставок. Інші 50% поставок молока надходять від населення [1].

Останнім часом, існує 13 основних районів, з яких надходить молоко на підприємство (табл. 2.1):

Постачальники молока для ТОВ «Пирятинський сирзавод» 2020 рік

Постачальники	Вид сировини	Закупівля задобу (тон.)	Закупівельна ціна за 1 л. (грн.)
Пирятинський р-н	молоко	345,90	4,15
Гребінківський р-н	молоко	34,80	3,87
Чорницький р-н	молоко	14,6	3,84
Оржицький р-н	молоко	6,2	4,0
Лохвицький р-н	молоко	25,1	4,38
Прилуцький р-н	молоко	5,9	4,53
Лубенський р-н	молоко	5,1	3,66
Дробівський р-н	молоко	23,1	3,81
Шишацький р-н	молоко	8,5	2,85
Миргородський р-н	молоко	6,7	4,64
Зінківський р-н	молоко	11,4	4,95
Глобинський р-н	молоко	98,7	3,68
Путівльський р-н	молоко	50,5	4,20

Джерело: складено автором на основі фінансової джерела [28]

З даних таблиці бачимо, що основною сировинною базою для сирзавода є Пирятинський район, на нього припадає 345,9 тон на добу. Пов'язано це з близьким розташуванням, отже молоко буде свіжим та якісним, що є головним фактором при виробництві продукції на «Пирятинський сирзавод». Друге та третє місце засідає Глобинський та Путівльський райони при 98,7 тон та 50,5 тон за добу відповідно.

2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства

Підприємство в останні роки почало нарощувати обсяги виробництва сирів твердих, сирів плавлених, а також іншої продукції і працює над розширенням асортименту та покращенням якості продукції. Співпраця з закордонними підприємствами, новітні технології та багаторічний досвід роботи персоналу дозволяє стверджувати, що пропонований ринку товар має високу якість, помірну ціну і стійкий попит споживачів. Асортимент продукції, станом на 2020 рік включає 12 видів продукції, які враховують понад 110 найменувань, із них сирів твердих понад 25 найменувань. Розглянемо динаміку

обсягів виробництва продукції «Пирятинський сирзавод» за 2014-2020 роки (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2

**Обсяги виробництва продукції ТОВ «Пирятинський сирзавод» за
2014-2020 роки (тонн)**

Вид продукції	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
X1	7 531	4 912	3 012	2 469	2 685	2 293,5	2 959,6
X2	978	826	668	565	679	887,2	1 109,5
X3	-	-	-	-	6 930	4 169,5	4 851,1
X4	3 051	3 655	2 504	2 117	1 676	2 413	1 365
X5	51	6	7	6	9	13,2	10,4
X6	12	2 375	5 469	8 104	7 873	4 369,1	5 559,4
X7	759	681	689	546	623	828	1 025
X8	99	57	55	41	50	73,4	102,2
X9	5 358	4 120	515	598	6 081	4 041	4 798
X10	-	54	45	40	50	49	49
X11	-	-	-	-	-	-	711
X12	-	-	-	-	-	311	-
Разом	17 839	16 686	12 964	14 486	26 656	19 467,9	22 580,2

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Останні три роки динаміка обсягу виробництва продукції має мінливий характер. У 2018 році був пік виробництва, загальний обсяг склав 26 656 т.. В наступному році бачимо спад на 7 188,1 т., причиною цього стала криза, викликана COVID – 19. Проте, вже в 2020 році фіксуємо зростання на 3 112,3 т. попередньо з минулим роком. Також, можемо зазначити, що основними видами «Пирятинського сирзаводу» протягом трьох років: сири сичужні (а саме твердий сир) (x1), вершки жирністю більше 21% (x3), плавлений сир (x4), продукти молоковмісні (x6) та сироватка суха (x9).

Сирзавод також виробляє такий перелік продукцію: молоко оброблене жирністю 1-6% (x2); сир свіжий неферментований (сир із молочної сироватки та кисломолочний сир) (x5); молоко і вершки коагульовані, йогурт, кефір, сметана та інші ферментовані продукти (без наповнювачів) (x7), йогурт рідкий ароматизований (з додаванням фруктів, горіхів або какао) (x8), сироватка та модифікована сироватка рідка (x10); молоко сухе знежирене (у твердій формі,

жирністю не більше 1,5%, в пакуванні об'ємом більше 2,5 кг) (x11), молоко та вершки сухі незбирані (жирністю більше 1,5%) у первинних пакуваннях об'ємом більше 2,5 кг (x12).

Для кращого сприйняття інформації щодо обсягів виробництва зробимо рисунок 2.2.

На підприємстві у 2019 році під негативний вплив кризи попали основні види продукції. Так, найбільше впало виробництво молокової продукції – на 44,5% у порівнянні з 2018 роком. Обсяг сироватки та модифікованої сироватки в порошку за цей період знизився на 33,55%, молока і вершків жирністю більше 21% – на 39,83%, а обсяг сичужних сирів зменшився на 14,58% відносно 2018 року. Дана негативна динаміка пов'язана і знизженням обсягів переробки молока через значне скорочення експорту сиромолочної продукції та зі зростанням ціни на сировину на 7%. Але вже у 2020 році обсяги виробництва даних видів продукції збільшилися. Сичужних сирів виросли на 29%, вершки – на 16,35%, продуктів молокової – на 28,16%, а сухої сироватки – на 18,73% у порівнянні з 2019 роком. Проте знизженню основних позицій у 2019 році, сирзавод збільшив обсяг виготовлених плавлених сирів до 2 413 т., що на 43,9% більше за 2018 рік, через великий попит на цей вид продукції та нижчу цінову політику відносно інших видів. У 2020 року даний показник знизився на 43,49% і дорівнював 1 365 т..

Також з 2017 року Пирятинський сирзавод наростив виробництво молока жирністю 1-6% на 96,37% (майже 1 110 т.), ряжанки, кефіру, та сметани без наповнювачів і ароматизаторів – на 87,7% (майже 1 025 т.), йогурту з додаванням фруктів, какао або горіхів – на 149,27% (більше як 102 т.). Простежується знизження обсягів сироватки рідкої у 2019-2020 рр. на 2,6% у порівнянні з 2018 роком.

Крім того, варто зазначити появу у 2018 році нового виду продукту в асортименті – молока і вершків жирністю більше 21%, якого було вироблено 4 851,1 т. в 2020 році і входить до групи основних видів продукції «Пирятинський сир завод».

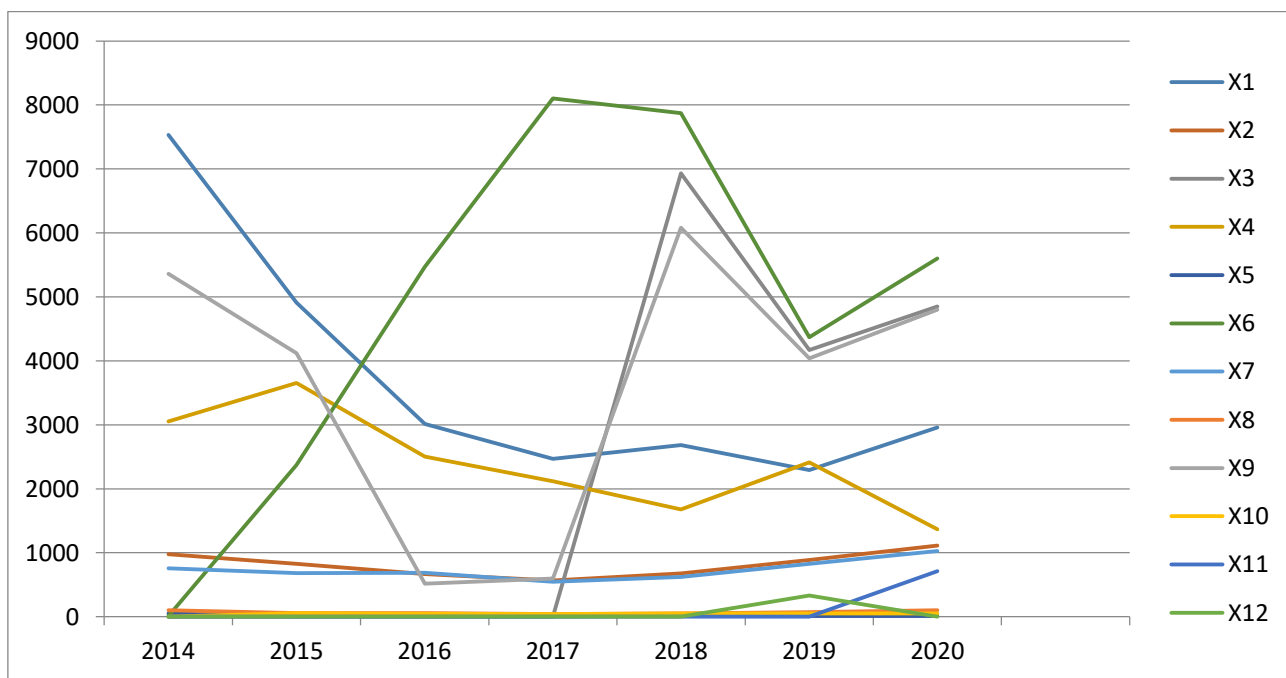

Рис. 2.2. Обсяги виробництва продукції ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2014-2020 роки, тонн

Джерело: складено автором на основі джерела [30].

У 2019 році підприємство вперше виробило сухе незбиране молоко і вершки жирністю більше 1,5% і відправили майже всю продукцію на експорт, реалізуючи лише невелику частку на внутрішньому ринку. У наступному 2020 році підприємство здійснило виробництво сухого знежирене молоко жирністю не більше 1,5%, проте його не реалізовували на ринку, а використали в своєму виробничому процесі як компонент інших продуктів.

ТОВ «Пирятинський сирзавод» здійснює свою діяльність не лише на внутрішньому ринку України, а й експортує свою продукцію в країни ЄС та Азії. З 2015 року підприємство виробник представляє молочну продукцію під торговою маркою «Пирятин» у таких країнах, як: Молдова, Казахстан, Грузія, Республіка Узбекистан, Англія [11]. Холдингу «Молочний альянс» зміг налагодити зв'язок з американськими дистриб'юторами, завдяки чому «Пирятинський сирзавод» надіслав перші два вантажі з твердими та плавленими сирами до США. Загалом, було експортовано понад 11 сирів різних найменувань [46]. Таким чином, пошук та розширення нових ринків

збуту для підприємства закінчилося успіхом у 2017 році. Для дослідження обсягів реалізованої продукції сирзаводом на внутрішньому та зовнішньому ринках проведемо порівняльний аналіз даних за 2019- 2020 роки (рис. 2.3).

Таким чином у 2019 році сирзавод здійснило продаж сиро-молочної продукції на 1 409 128 тис. грн.. За цей рік на внутрішньому ринку реалізувалося 76% виробленої продукції, а зовнішній ринок припало лише 24 % на суму 338 924 тис. грн.. У наступний рік підприємство реалізувало продукції на суму 1 371 020 тис. грн., що менше на 2,7% за попередній досліджуваний рік.

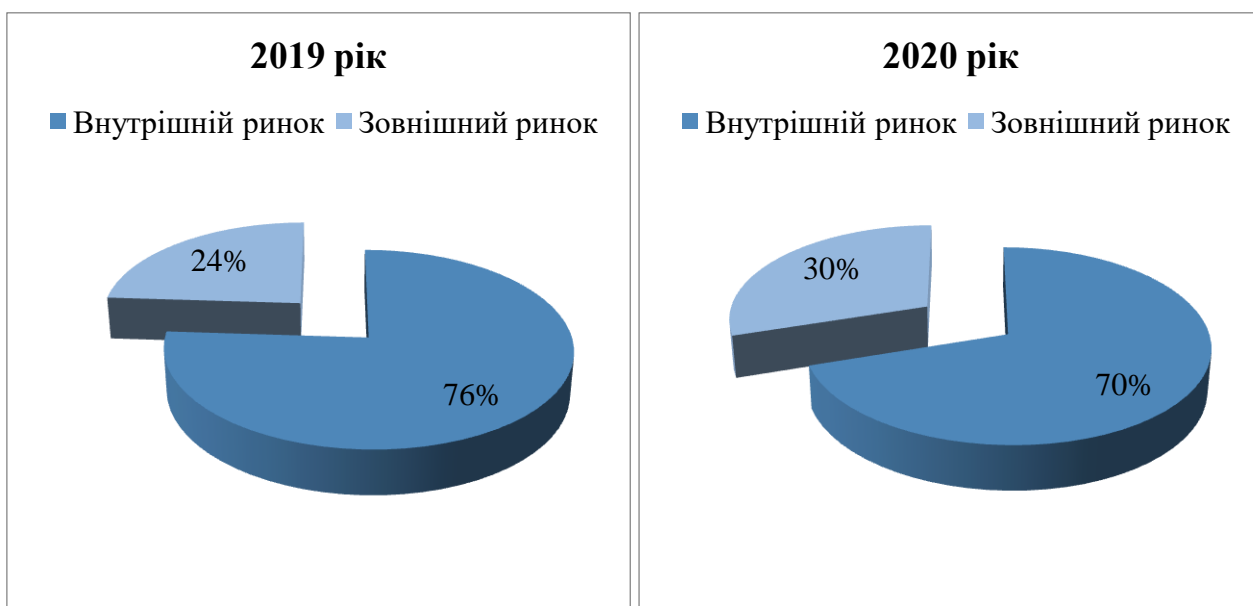

Рис. 2.3. Структура реалізації продукції ТОВ «Пирятинський сир завод» на внутрішньому та зовнішньому ринках у 2019-2020 роках, %

Джерело: складено автором на основі джерела [21].

Таким чином, поставки із загального обсягу реалізованої продукції на внутрішній ринок склали 954 631 тис. грн. (70%). Отже, робимо висновок, що підприємство намагається розвивати ринку збуту та спрямовує близько 30% продажів закордон. Далі детально розглянемо структуру реалізації основних видів продукції сирзавода на внутрішньому та зовнішньому ринках (табл. 2.3).

**Реалізація основної продукції Пирятинського сирзаводу на експорт
та внутрішній ринок за 2019-2020 роки**

2019 рік	вартість реалізованої продукції, тис. грн.		до загального обсягу реалізованої продукції	
	експорт	внутрішній ринок	експортна реалізація (%)	внутрішня реалізація (%)
Продукція				
Сир твердий	12 568	558 898	2,2	97,8
Сир плавлений	1 268	152 051	0,8	99,2
Сухе цільне молоко	25 944	5 746	81,9	18,1
Суха молочна сироватка	45 079	27 136	62,4	37,6
Сирний продукт білково-жировий	251 864	38 296	86,8	13,2
Сир чедерний	2 201	6 595	25,0	75,0
Молоко	-	9 678	-	100
Кисло-молочна продукція	-	16 951	-	100
2020 рік	вартість реалізованої продукції, тис. грн.		до загального обсягу реалізованої продукції	
Продукція	експорт	внутрішній ринок	експортна реалізація (%)	внутрішня реалізація (%)
Сир твердий	6 364	40 6358	1,5	98,5
Сир плавлений	129	100 358	0,1	99,9
Сирний продукт плавлений	5 415	20 194	21,1	78,9
Суха молочна сироватка	105 190	8 431	92,6	7,4
Сирний продукт білково-жировий	299 291	61 434	83,0	17,0
Сир чедерний	-	4 118	-	100
Молоко	-	12 813	-	100
Кисло-молочна продукція	-	21 642	-	100

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Зробивши аналіз обсягу внутрішнього та експортного продажів підприємства, робимо висновок, що такі позиції, як твердий та плавлений сир, більшу свою частку збувають на території України. У 2019 році відсоток реалізації твердого сиру до загального обсягу склав 97,8%, у 2020 – 98,5%, плавлений сир 99,2% та 99,9% відповідно. Протягом 2019 року велику частку експорту займало сухе цільне молоко (майже 82%), але вже у 2020 році сир завод використовував цей продукт як сировну для виробництва іншої

продукції. 62,4% ссухої сировитки від загального обсягу реалізовувалося закордон, у 2020 році відсоток значно збільшиться і склав 92,6%.

Експорт сирного продукту білково-жирового здійснюється на 86,8% і 83% за кордон відповідно. Протягом 2019 року Пирятинський сир завод протягом 2019 року експортував сир чедерний в обсязі 25%, але вже наступного року обсяги виробництва були направлені лише на покриття внутрішнього ринку, замість цього виду продукту була розпочата реалізація сирного продукту на зовнішній ринок (21,1%).

Для ширшого аналізу ТОВ «Пирятинський сирзавод» та оцінки впливу внутрішніх чинників та зовнішніх факторів на стратегічний розвиток компанії розробимо SWOT-аналіз (табл.2.5).

Даний аналіз дозволить направити зусилля підприємства на розвиток можливостей, а також на зменшення впливу ймовірних загроз. Для цього використовуємо визначені фактори внутрішнього і зовнішнього середовища, які зазначені в таблиці 2.4 та складаємо матрицю SWOT з 4 полями (СіМ, СіЗ, СлМ, СлЗ).

Таблиця 2.4

SWOT-аналіз ТОВ « Пирятинський сирзавод»

Внутрішнє середовище	
1	2
Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - висока якість продукції; - інноваційні технології; - широковідомий бренд з репутацією, які викликають довіру; - наявність сертифікатів міжнародних стандартів; - висококваліфіковані робітники; - новий цех та імпортне обладнання (суха молочна продукція); - розширення асортименту сирів; - розповсюдження продукції закордоном. 	<ul style="list-style-type: none"> - висока залежність від постачальників сировини - слабкий зв'язок головного офісу з виробничими підрозділами; - слабо розвинена система стимулювання збуту та збутова мережа; - неповна завантаженість виробничих потужностей; - висока ціна на продукцію відносно іноземних конкурентів; - майже відсутнє фінансування великих проєктів.

1	2
Зовнішнє середовище	
<ul style="list-style-type: none"> - розширення каналів збуту та вихід на нові ринки; - зниження цін на сировину від постачальників; - підвищення купівельної спроможності споживачів; - розвиток партнерських відносин; - створення нових товарних позицій; - збільшення обсягів виробництва; - активна рекламна компанія. 	<ul style="list-style-type: none"> - зменшення частки ринку за рахунок появи нових конкурентів, в тому числі іноземних; - відсутність державної підтримки; - зміна правил сертифікації продукції; - чутливість споживачів до підвищення ціни; - зміна законодавства, що регулює господарську діяльність в молочній галузі; - військові дії; - нестабільність валютних курсів; - перевищення пропозиції над попитом; - нестача сировини для виробництва та підвищення ціни.

Джерело: складено автором.

Перебираючи всі можливі сполучення:

– для поля СіМ («Сильні сторони-Можливість»), визначаємо, як за допомогою сильних сторін реалізувати виявлені можливості;

– для поля СлМ («Слабкі сторони-Можливість»), вибираємо, як уникнути невдачі в майбутньому за допомогою можливостей підприємства;

– для поля СіЗ («Сильні сторони- Загрози»), шукаємо, як сильні сторони компанії можуть нівелювати зовнішні загрози;

– для поля СлЗ («Слабкі сторони- Загрози»), визначаємо найбільш вразливі місця підприємства, які необхідно захищати в першу чергу [27].

Узагальнена матриця SWOT з 4 полями подана в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Орієнтири розвитку	Потенційні переваги
1	2
Можливості – Сильні сторони	Загрози – Сильні сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Зростання частки ринку за рахунок якісної продукції та гарною репутацією. 2. Зниження собівартості продукції за рахунок сучасного енергоефективного технічного обладнання. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. За допомогою широкого асортименту сирної продукції зменшити кількість конкурентів. 2. За рахунок нової стратегії розвитку збільшити лояльність споживачів до бренду.
<ol style="list-style-type: none"> 3. Розширення ринку збуту за рахунок 4. реконструкцій та збільшення потужностей цехів. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. За рахунок приналежності до «Молочного альянсу» можливо здійснювати більше експортних поставок

1	2
<p>5. Розробка нових та актуальних товарних позицій за рахунок сучасних технологій та висококваліфікованих працівників.</p> <p>6. За рахунок обізнаності про бренд з гарною репутацією та постійне розширення асортименту можлива реалізація ефективних методів стимулювання збуту.</p> <p>7. Побудова нової стратегії та прихильність споживачів допоможуть здійснити ефективну рекламну кампанію.</p>	<p>4. При перевищенні пропозиції над попитом можливо збувати продукцію за кордон за рахунок вже встановленого партнерства</p> <p>5. За рахунок пропозиції товарів різної цінової категорії споживачі матимуть можливість вибору при зниженні купівельної спроможності</p> <p>6. За умови зміни законодавства і ускладнення ведення експорту розширювати внутрішній ринок збуту</p>
Орієнтири змін	Обмеження розвитку
Можливості – слабкі сторони	Загрози – Слабкі сторони
<p>1. За рахунок виробництва зовсім нової продукції розширити ринки збуту, а також активізувати рекламну кампанію.</p> <p>2. Пошук і налагодження партнерства дозволить ширше представляти продукцію на внутр. та зовн. ринках.</p> <p>3. За рахунок співпраці з B2B сектором можливо значно підвищити виробничу ефективність та завантаженість.</p> <p>4. Зменшення цінової політики за рахунок зниження цін на сировину постачальниками.</p> <p>5. Збільшення обсягів виробництва сприятиме розширенню партнерських відносин.</p> <p>6. Розробка політики стимулювання збуту на всіх рівнях зменшить наслідки неефективної системи просування продукції до кінцевого споживача</p> <p>7. Збільшення частки сировини від СГ підприємств дає можливість підвищити якість продукції до європейських стандартів.</p>	<p>1. Відсутність державної підтримки вітчизняних молокопереробних підприємств може спричинити дефіцит сировини, ліквідацію переробників через не вигідність діяльності, відсутність експорту або закупка молока за кордоном.</p> <p>2. Підвищення чутливості споживачів до ціни і відносно вищі ціни на продукцію у порівнянні з імпортерами знизить споживання вітчизняних товарів.</p> <p>3. Підвищення рівня цін на сировину спричинить недозавантаженість виробничих потужностей через відсутність попиту на товар з вищою ціною і наявністю дешевших аналогів.</p> <p>4. Недостатня увага маркетологів, які займаються Пирятинським сирзаводом в центральному офісі, до дослідження ринку збуту може посилити ринкові позиції конкурентів.</p> <p>5. Внутрішні проблеми з реалізацією технологічних можливостей знизять рейтинг підприємства і посилять позиції конкурентів</p>

Джерело: складено автором.

Отриманий аналіз вказує, що сирзаводу варто зосереджуватися на стратегії використання власних сильних сторін для здійснення зовнішніх можливостей. При цьому підприємству слід вживати активні дії щодо зміцнення своїх позицій на ринку за рахунок диверсифікації продукції (приділяючи увагу сирам), а також введення нових позицій на ринок. Також потрібно приділяти нівелювати слабкі сторони шляхом побудови тісних

зв'язків між виробничим, маркетинговим відділами та центральним офісом холдингу. Це поліпшить аналіз побажань споживачів, обмін ідеями та пропозиціями щодо розвитку трендів на ринку, створення продуктів-новинок та збільшення асортименту продукції, а також пошук нових постачальників сировини.

2.3. Аналіз фінансових результатів підприємства

Техніко-економічні показники – це система вимірів, яка характеризує загальне використання ресурсів та матеріально-виробничу базу підприємства. Дані показники досліджуються для планування, аналізу та оцінки господарської діяльності підприємства.

Використання техніко-економічних показників дає змогу здійснювати повний аналіз господарсько-фінансової діяльності підприємства. Дослідити особливості діяльності підприємства та оцінити ефективність роботи, надати комплексну оцінку, виявити тенденції розвитку, визначити недоліки в роботі організації, а також намітити шляхи поліпшення напрямів діяльності. Таким чином можна зазначити, що даний аналіз представляє собою оцінку фінансового стану підприємства [7].

Для проведення даного аналізу використовуємо наступний перелік документів фінансової звітності підприємства:

- баланс-документ, який відображає фінансовий стан підприємства на певну дату;
- звіт про фінансові результати – звіт про доходи, поточні витрати і фінансові результати, отримані підприємством за певний період;
- звіт про рух грошових коштів – документ, який відображає надходження і витрачання грошових коштів в результаті діяльності підприємства в звітному періоді;
- звіт про власний капітал – звіт, який характеризує зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду;

– примітка до річної фінансової звітності.

Розпочнемо із дослідження динаміки поточних витрат (табл. 2.6). Аналіз витрат слугує базою для планування та контролю за витратами при виконанні плану.

Метою аналізу витрат ТОВ «Пирятинський сирзавод» є оцінка динаміки та структури витрат, виявлення можливостей раціонального використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, а також підвищення ефективності управління витратами.

До балансу вносяться різні статті витрат, відбувається їх калькулювання. На основі калькулювання витратами дослідимо динаміку поточних витрат підприємства (табл. 2.5).

Таблиця 2.6

**Динаміки поточних витрат ТОВ «Пирятинський сирзавод»
за 2018-2020 рр.. (тис. грн.)**

Показники	2018	2019	2020	Відхилення			
				Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
				2019 до 2018	2020 до 2019	2019 до 2018	2020 до 2019
Собівартість реалізованої продукції	1 456 698	1 286 117	1 242 015	-170 581	-44 102	-11,71	-3,43
Адміністративні витрати	17 734	16 569	18 152	-1 165	1 583	-6,57	9,55
Витрати на збут	127 211	123 936	47 107	-3 275	-76 829	-2,57	-61,99
Інші операційні витрати	29 243	27 524	18 872	-1 719	-8 652	-5,88	-31,43
Фінансові витрати	16 171	26 687	27 995	10 516	1 308	65,03	4,90
Інші витрати	27	4 936	22	4 909	-4 914	18 181,48	-99,55
Поточні витрати – разом	1 647 084	1 485 769	1 354 163	-161 315	-131 606	-9,79	-8,86

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Порівнюючи поточні витрати досліджуваного періоду виявляємо позитивну динаміку. Загальні поточні витрати мають тенденцію до зменшення і в 2020 році становлять 1 354 163 тис. грн., що майже на 9% менше за 2019 рік.

У 2020 році майже всі складові поточних витрат зменшилися. Суттєве зменшення фіксуємо за іншими витратами та витратами на збут, на 99,55% та 61,99% відповідно. Також знизалась собівартість реалізованої продукції (3,43%), що є позитивним фактом, наслідком цього стало впровадження нових технологій. При цьому, збільшення фінансових витрат на 4,%, основною причиною цього є нестабільний валютний курс.

Детальніше розглянемо структуру та динаміку операційних витрат (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Динаміка операційних витрат ТОВ «Пирятинський сирзавод» за
2018-2020 рр., (тис. грн.)**

Показники	2018	2019	2020	Відхилення			
				Абсолютне тис. грн.		Відносне, %	
				2019 до 2018	2020 до 2019	2019 до 2018	2020 до 2019
Матеріальні витрат	1 370 275	1 128 727	1 130 194	-241 548	1 467	-17,63	0,13
Витрати на оплату праці	67 949	70 319	72 072	2 370	1 753	3,49	2,49
Амортизаційні відрахування	18 309	29 085	30 098	10 776	1 013	58,86	3,48
Відрахування на соціальні заходи	14 299	14 976	16 377	677	1 401	4,73	9,35
Інші операційні витрати	149 224	138 502	117 812	-10 722	-20 690	-7,19	-14,94
Операційні витрати – разом	1 620 056	1 381 609	1 366 553	-238 447	-15 056	-14,72	-1,09

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Розглянувши таблицю бачимо, що суттєвих змін у динаміці операційних витрат немає. Загальна сума операційних витрат у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилась на 15 056 тис. грн., що складає 1,09%. Скорочення загальних операційних відбулося внаслідок зменшення інших операційних витрат на 20 690 тис. грн.. Відрахування на соціальні заходи та витрати на оплату праці збільшилося на 9,35% та 2,49% відповідно в наслідок проведення

удосконаленої кадрової політики. На незначну величину збільшилися матеріальні витрати (0,13%) та амортизаційні відрахування (3,48%).

На рис. 2.4. зображена структура операційних витрат підприємства у відносному співвідношенні.

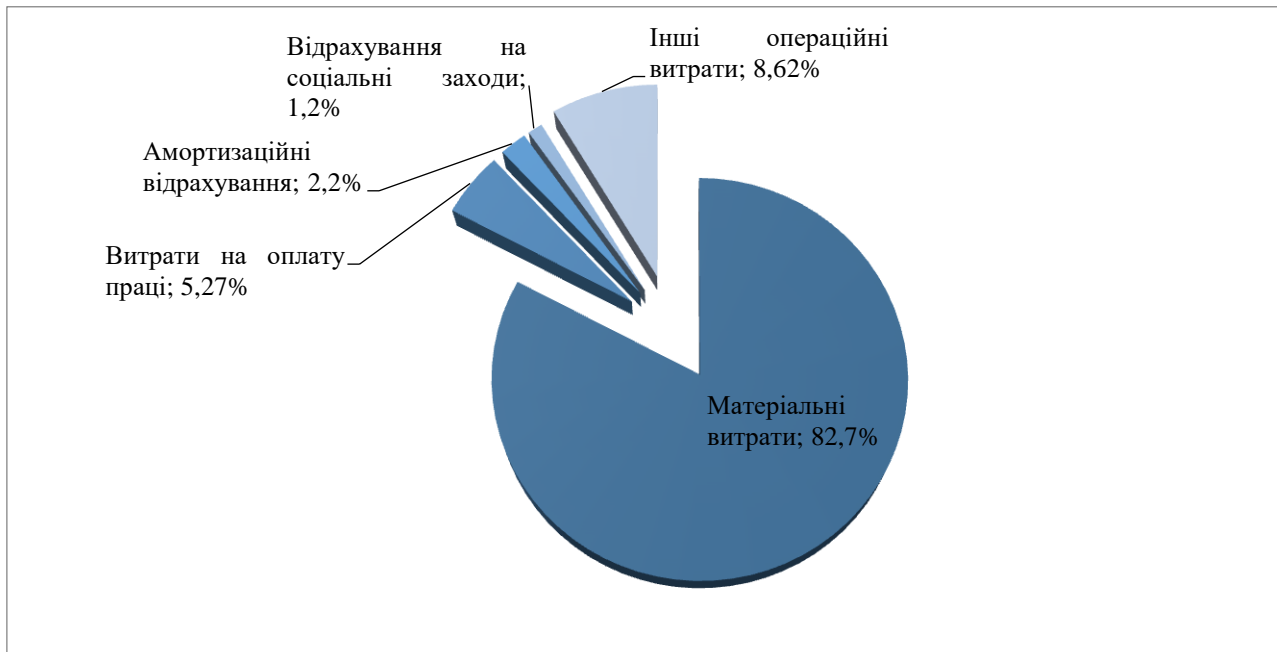

Рис. 2.4. Структура операційних витрат підприємства, %

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Суттєві зміни у структурі операційних витрат за 2018-2020 роки відсутні. Проаналізувавши рисунок бачимо, що більшу частку займають матеріальні витрати, у 2020 році вони становили 82,7%. Друге місце займають інші операційні витрати – 8,62. Витрати на оплату праці займають третє місце у структурі із питомою вагою 5,27%. У 2020 році менше 5% становлять амортизаційні відрахування (2,2%) та відрахування на соціальні заходи (1,2%).

Для більш глибокої та детальної оцінки фінансового стану підприємства проаналізуємо етапи формування показників. Розпочнемо з аналізу доходів ТОВ «Пирятинський сирзавод» (табл. 2.8).

**Динаміка доходу ТОВ «Пирятинський сирзавод»
за 2018-2020 рр. (тис. грн.)**

Показники	2018	2019	2020	Відхилення			
				Абсолютне тис. грн.		Відносне, %	
				2019 до 2018	2020 до 2019	2019 до 2018	2020 до 2019
Чистий дохід від реалізації продукції	1 616 516	1 409 128	1 371 020	-207 388	-38 108	-12,83	-2,70
Інші операційні доходи	12 996	7 865	19 355	-5 131	11 490	-39,48	146,09
Доходи від участі в капіталі	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші фінансові доходи	1 429	1 659	1 306	230	-353	16,10	-21,28
Доходи - всього	1 630 941	1 418 652	1 391 681	-212 289	-26 971	-13,02	-1,90

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Аналіз таблиці дозволяє зробити висновки, що загальний дохід у 2020 році зменшився на 212 289 тис. грн., або на 1,9%. Зазначимо, що за результатами фінансової господарської діяльності у 2020 році ТОВ «Пирятинський сирзавод» отримало чистий дохід від реалізації продукції у розмірі 1 371 020 тис. грн.. Не зважаючи на кризу викликану пандемією коронавірусної інфекції SARS-CoV-2, даний показник знизився лише на 2,7% відносно 2019 року. Також знизилась величина інших фінансові доходів на 353 тис. грн. (21,28%). В 2019 році було різке зниження інших операційних доходів майже на 40%, але вже в 2020 році величина показника сягала 13 355 тис. грн., що більше на 146% з минулим роком.

Доходи від участі в капіталі відсутній. ТОВ «Пирятинський сирзавод» не отримує дохід від інвестицій в асоційовані підприємства, дохід від спільної діяльності та дохід від інвестицій в дочірні підприємства.

Далі перейдемо до аналізу прибутку ТОВ «Пирятинський сирзавод» (табл. 2.9)

**Динаміка прибутку ТОВ «Пирятинський сирзавод»
за 2018-2020 рр. (тис. грн.)**

Показники	2018	2019	2020	Відхилення			
				Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
				2019 до 2018	2020 до 2019	2019 до 2018	2020 до 2019
Валовий прибуток	159 818	123 011	129 005	-36 807	5 994	-23,03	4,87
Прибуток від операційної діяльності	-1 374	-37 153	64 229	-35 779	101 382	2 604,00	-272,88
Прибуток до оподаткування	-16 006	-62 085	37 602	-46 079	99 687	287,89	-160,57
Чистий прибуток	-16 006	-62 085	37 602	-46 079	99 687	287,89	-160,57

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Валовий прибуток, прибуток від операційної діяльності, прибуток до оподаткування та чистий прибуток збільшились. Отримані фінансові показники говорять про тенденцію до покращення господарської діяльності підприємства. У 2018 році підприємство закінчило рік зі збитком у розмірі 16 006 тис. грн., аналогічна ситуація у 2019 році – збиток становив 62 085 тис. грн.. Проте у 2020 році підприємство отримало прибуток у розмірі 37 602 тис. грн., що свідчить про значне підвищення ефективності діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод». На це вплинула оптимізація поточних витрат виробництва у 2020 році. Збільшення чистого прибутку сприятиме фінансуванню розвитку виробництва та виплаті дивідендів.

У зв'язку із збитковістю підприємства протягом 2018 – 2019 років податок на прибуток у 2020 році не нараховувався.

В таблиці 2.10 оцінимо динаміку показників рентабельності підприємства.

**Динаміка показників рентабельності ТОВ «Пирятинський сирзавод»
за 2018-2020 рр., %**

Показники	2018	2019	2020
Рентабельність активів (за прибутком до оподаткування)	-2,83	-12,94	7,49
Рентабельність активів (за чистим прибутком)	-2,83	-12,94	7,49
Рентабельність операційної діяльності	-0,08	-2,69	4,70
Рентабельність продукції (за чистим прибутком)	-1,10	-4,83	3,03

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Підприємство упродовж 2018-2019 років було нерентабельним. Від'ємна рентабельність відображає збиток, що одержуваний з кожної гривні коштів (власних або позикових), вкладених у підприємство.

У 2020 році рентабельність активів (за прибутком до оподаткування), рентабельність активів (за чистим прибутком), рентабельність операційної діяльності та рентабельність продукції (за чистим прибутком) має додатне значення.

Рентабельність операційної діяльності відображає результати роботи підприємства. Тобто, в 2020 році на 1 грн. понесених операційних витрат припадає 4,70 грн. прибутку У 2020 році даний показник збільшився на 7,39 відсоткових пункти, з -2,69 до 4,70.

Всі показники рентабельності у 2020 році збільшились, тобто ефективність використання капіталу підприємства та ефективність роботи підприємства зросла, і воно може конкурувати з іншими підприємствами. Також сукупна діяльність підприємства значно покращилась.

Наступним кроком проаналізуємо фінансовий стан ТОВ «пирятинський сирзавод» за 2018-2020 роки. (табл. 2.11). Можемо спостерігати позитивну та негативну динаміку.

Показники оцінки фінансової стійкості ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2018-2020 рр.

Показник	Нормативне значення	Роки		
		2018	2019	2020
Показники ліквідності підприємства				
Коефіцієнт покриття	> 1	1,77	1,25	1,13
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	1,31	0,86	0,77
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0 збільшення	0,64	0,29	0,06
Чистий обіговий капітал, тис. грн.	> 0 збільшення	201 279	96 388	43 136
Показники платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства				
Коефіцієнт фінансової автономії	> 0,5	0,49	0,26	0,18
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,6-1,5	0,95	0,35	0,21
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0,1 збільшення	0,71	0,46	-0,26
Показники ділової активності підприємства				
Коефіцієнт оборотності активів	збільшення	1,70	1,64	1,78
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільшення	6,96	4,00	16,65
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільшення	25,39	16,32	13,79
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	зменшення	52	90	22
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	зменшення	14	22	17
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	збільшення	13,57	9,27	11,38
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	6,14	9,60	16,19

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

За аналізований період коефіцієнт покриття знаходиться в межах норми, але має тенденцію до зниження. Таким чином у 2020 році показник становив 1,13. Значення коефіцієнту швидкої ліквідності входить в нормативне значення, що свідчить про здатність підприємства погасити свої короткострокові зобов'язання. У 2020 році коефіцієнт абсолютної ліквідності у значно зменшився і прямує до 0, що свідчить про зниження можливості підприємства погасити свої борги. Чистий обіговий капітал має значення більше 0 і у 2020 році становить 43 136 тис. грн.. Отже, можемо зазначити, що в компанії

достатньо ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями. Узагальнивши динаміку коефіцієнтів ліквідності можна стверджувати, що підприємство є платоспроможним.

Коефіцієнт автономії протягом досліджуваного періоду не відповідає нормативному значенню і має тенденцію до зменшення. Тобто ТОВ «Пирятинський сирзавод» за період, який було проаналізовано, має залежність від зовнішніх джерел фінансування. Низьке значення коефіцієнта фінансової залежності говорить про потенційну наявність високих фінансових ризиків. Від'ємне значення коефіцієнта маневреності власного капіталу веде до зниження фінансової стійкості підприємства. Отримане значення свідчить, що залучені на довгостроковій основі власний капітал, спрямовано на фінансування необоротних активів підприємства, отже для фінансування оборотних активів знадобиться звертатися до позичкових джерел фінансування.

Далі йде аналіз показників ділової активності підприємства. Коефіцієнт оборотності активів демонструє скільки чистої виручки отримано на одиницю коштів, вкладених в активи. Даний коефіцієнт можна віднести до одного із найважливіших показників ефективності використання капіталу, адже він демонструє швидкість перетворення стадії виробничих запасів у готову продукцію та швидкість перетворення продукції в грошову форму. У 2020 році показник збільшився до 1,78.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості вказує на залучені кошти, які підлягають поверненню. Зростання коефіцієнта свідчить про підвищення швидкості погашення кредиторської заборгованості. У 2020 році даний показник збільшився 4 рази і склав 16,65. Строк погашення кредиторської заборгованості зкоротився на 68 днів і становить 22 дня.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості вказує на кількість перетворень дебіторська заборгованість на готівку за звітній період. Зменшення коефіцієнта вказує на сповільнення погашення дебіторської заборгованості та на збільшення обсягів продажу в кредит. За аналізований період даний показник зменшився на 2,53 і становить 13,79 у 2020 році. При цьому строк

погашення дебіторської заборгованості у 2020 році зменшився на 5 днів відносно попереднього року та становить 17 днів.

2.4. Аналіз динаміки, стану, та структури основного капіталу підприємства

Капітальні вкладення будь-якого суб'єкта господарювання знаходяться в його активах - власності. Тому дослідимо динаміку та структуру активів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2018-2020 роках (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Динаміка активів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2018-2020рр., (тис. грн.)

Види активів	2018	2019	2020	Відхилення			
				Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	2019 до 2018	2020 до 2019	2019 до 2018	2020 до 2019
1. Необоротні активи	79 049	106 863	103 041	27 814	-3 822	35,19	-3,58
Нематеріальні активи	1 073	0	0	-1 073	0	-	-
Основні засоби	77 976	102 533	99 195	24 557	-3 338	31,49	-3,26
Інші необоротні активи	0	4 330	3 846	4 330	-484	-	-11,18
2. Оборотні активи	485 687	372 815	399 323	-112 872	26 508	-23,24	7,11
Запаси	125 028	120 515	142 425	-4 513	21 910	-3,61	18,18
Дебіторська заборгованість	220 156	231 090	163 097	10 934	-67 993	4,97	-29,42
Грошові кошти	113 503	21 210	89 403	-92 293	68 193	-81,31	321,51
Активи - всього	564 736	479 678	502 364	-85 058	22 686	-15,06	4,73

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Проаналізувавши отримані дані, зазначимо, що загальні активи підприємства у 2020 році збільшилися на 4,73 відсоткових пунктів відносно 2019 року та становлять 502 364 тис. грн.. Необоротні активи зменшились у 2020 році, і склали 103 041 тис. грн., що на 3 822 тис. грн. менше ніж у

попередньому році. З 2019 року на підприємстві відсутні нематеріальні активи. Це пов'язано з виведенням залишку і відсутністю потреби вводити нові. Оборотні активи навпаки збільшилися на 7,11 відсоткових пунктів і склали 399 323 тис. грн., причиною цьому є збільшення обсягів реалізації продукції.

Розглянемо структуру активів підприємства за допомогою рисунку 2.5.

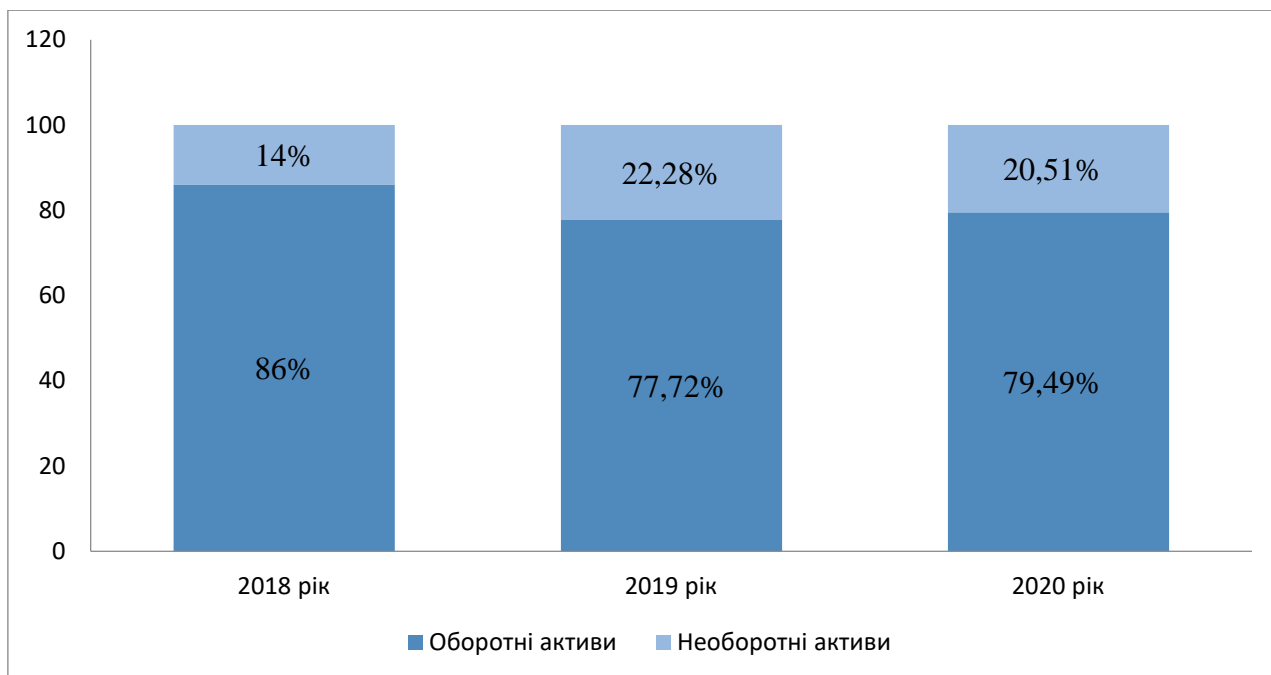

Рис. 2.5. Структура активів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2018-2020 рр.,%

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

За отриманими даними робимо висновок, що основну питому вагу у структурі активів підприємства займають оборотні активи. За 2018-2020 роки частка склала 86%, 77,72% та 79,49% відповідно. Переваження оборотних активів пов'язано з діяльністю підприємства, так як сировина для виготовлення продукції швидкопсувна, а обсяги виробництва з кожним роком збільшуються.

Важливими умовами для виробництва продукції на підприємстві є наявність основних засобів. Облікова політика ТОВ «Пирятинський сирзавод» базується на міжнародних принципах і методах ведення бухгалтерського обліку, який в Україні регламентується Національним положенням (Стандартом).

На ТОВ «Пирятинський сирзавод» діють наступні правила і методи облікової політики:

- амортизація основних засобів здійснюється прямолінійним методом;
- оцінка вартості запасів відбувається методом середньозваженої-собівартості.

Динаміка основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» представлена в таблиці 2.13

Таблиця 2.13

Динаміка основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2018-2020 рр, тис.грн.

Групи основних засобів	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення			
				Абсолютне, тис. грн		Відносне, %	
				2019 до 2018	2020 до 2019	2019 до 2018	2020 до 2019
Земельні ділянки	120	120	120	0,00	0,00	-	-
Будинки, споруди і передавальні пристрої	30 324	31 430	30 456	1 106	-974	3,65	-3,10
Машини та обладнання	43 533	53 269	33 169	9 736	-20 100	22,36	-37,73
Транспортні засоби	3 042	3 983	3 127	941	-856	30,93	-21,49
Інші основні засоби	631	13 731	32 323	13 100	18 592	2 076,07	135,40
Основні засоби - всього	77 650	102 533	99 195	24 883	-3 338	32,05	-3,26

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

У 2019 році можемо зазначити значне збільшення основних засобів, а саме на 24 883 тис. грн.. Але вже у 2020 році зменшились відносно 2019 року на 3 338 тис. грн., або на 3,26 відсоткових пунктів. Основною причиною скорочення стало виведення з експлуатації груп основних засобів таких як: машини та обладнання (на 37,73 відсоткових пунктів), транспортні засоби (21,49 відсоткових пунктів) та будинки і споруди (3,1 відсоткових пунктів). Для кращого сприйняття інформації використаємо рисунок 2.6.

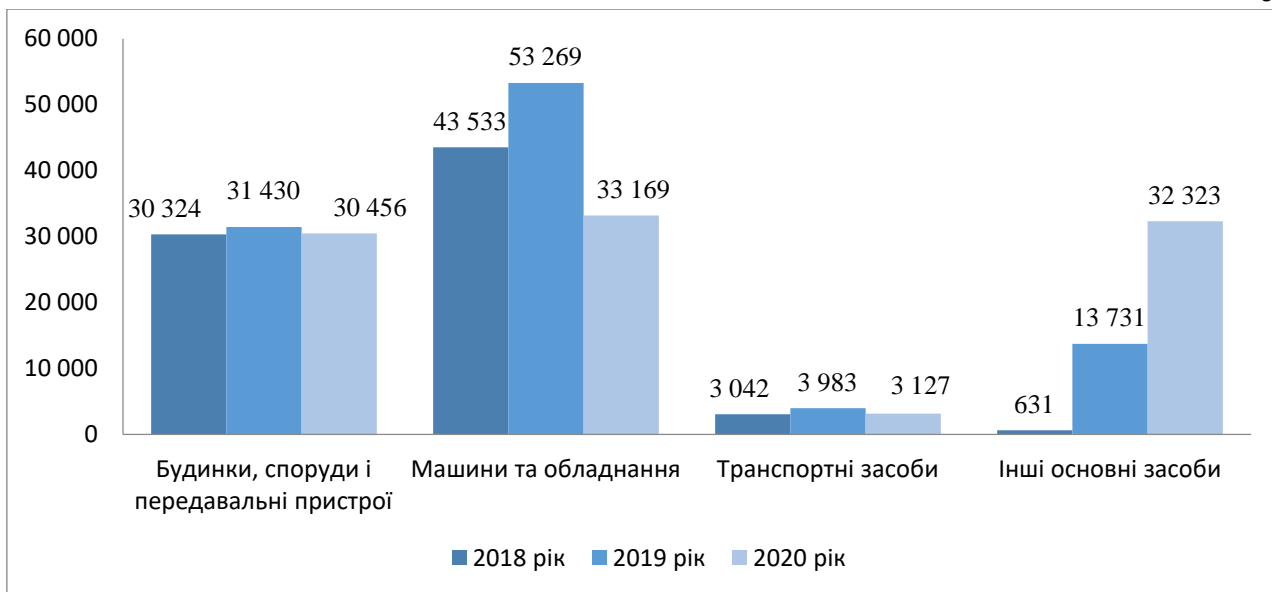

Рис. 2.6. Динаміка основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2018-2020 рр., тис. грн..

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Ми можемо спостерігати систематичне зростання динаміки по групі інші основні засоби. У 2019 році збільшення відбулося на 13 100 тис. грн. порівнюючи з попереднім роком, а в 2020 на 18 592 тис. грн. відповідно.

Також підприємство орендує земельну ділянку під офіс та складське приміщення на 120 тис. грн..

Наступним кроком аналізу основних засобів є їх структура (табл. 2.14)

Таблиця 2.14

Структура основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2018-2020 рр..

Групи основних засобів	2018 рік		2019 рік		2020 рік	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %
Земельні ділянки	120	0,15	120	0,12	120	0,12
Будинки, споруди і передавальні пристрої	30 324	39,05	31 430	30,65	30 456	30,70
Машини та обладнання	43 533	56,06	53 269	51,95	33 169	33,44
Транспортні засоби	3 042	3,92	3 983	3,88	3 127	3,15
Інші основні засоби	631	0,81	13 731	13,39	32 323	32,59
Основні засоби - всього	77 650	100,00	102 533	100,00	99 195	100,00

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

У структурі основних засобів за досліджуваний період відбувалися певні зміни. Більшу частку складають машини та обладнання, у 2018 році 56,06%, 51,95% у 2019 році, та 33,44% у 2020. Тобто у 2020 питома вага за даною групою зменшилась на 18,51 відсоткових пунктів. Друге місце в період 2018-2019 років у структурі займають будинки, споруди і передавальні пристрої 39,05%, 30,65% відповідно, а в 2020 році друге місце займають інші основні засоби, частка яких збільшилась на 19,19 відсоткових пункти. За досліджуваний період земельні ділянки складала незначну частку менше 1%.

Проаналізуємо стан і рух основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2019-2020 роки в таблиці 2.15. та в таблиці 2.16.

Таблиця 2.15

Групи основних засобів	2019			2020		
	Первісна вартість, тис. грн	Залишкова вартість, тис. грн	Ступінь спрацювання, %	Первісна вартість, тис. грн	Залишкова вартість, тис. грн	Ступінь спрацювання, %
Будинки, споруди та передавальні пристрої	67 005	31 834	52,49	67 574	31 254	53,75
Машини та обладнання	162 340	53 985	66,75	179 843	33 429	81,41
Транспортні засоби	15 280	4 571	70,09	15 280	3 582	76,56
Інші основні засоби	36 966	13 731	62,86	41 175	32 323	21,50
Основні засоби - всього	281 591	106 863	62,05	303 872	103 041	66,09

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Умови користування основними засобами та їх терміни на ТОВ «Пирятинський сирзавод» визначаються відповідно до Податкового кодексу України. А також на засадах його облікової політики, при введенні основних засобів в експлуатацію. На цьому етапі розраховується ліквідаційна вартість та очікуваний термін використання кожного об'єкта основних засобів.

Загальний ступінь зносу основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» у 2020 році становить 66,09%. Підприємству слід звернути увагу на такі групи основних засобів: машини та обладнання та транспортні засоби. Ступінь зносу даних груп у 2020 році складає 81,41% та 76,56% відповідно, отже, строк корисного використання найближчим часом буде використано. Більше половини спрацювання у групи будинки, споруди та передавальні пристрої – 53,75%. Інші основні засоби зношені на 21,50%, що на 41,36 відсоткових пунктів менше за 2019 рік, так як в цьому році підприємство оновило склад інших основних засобів.

Таблиця 2.16

**Динаміка руху основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод»
за 2019-2020 роки**

Показники	2019	2020	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне, %
Первісна вартість на початок року, тис. грн.	231 570	281 591	50 021	21,60
Надійшло у звітному році, тис. грн.	81 210	66 995	-14 215	-17,50
Вибуло в звітному році, тис. грн.	31 189	44 714	13 525	43,36
Первісна вартість на кінець року, тис. грн.	281 591	303 872	22 281	7,91
Коефіцієнт введення	0,29	0,22	-0,07	-23,55
Коефіцієнт вибуття	0,13	0,16	0,03	17,90
Коефіцієнт приросту	0,22	0,08	-0,14	-63,37
Коефіцієнт динаміки	1,22	1,08	-0,14	-11,26

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Первісна вартість основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» у 2020 році становить 281 591 тис. грн. при ступені зносу основних засобів – 66,09%.

Коефіцієнт оновлення основних засобів характеризує інтенсивність оновлення, показує частку вартості основних засобів або їх окремих груп, що надійшли (ведені в дію) за відповідний період, у загальній їх вартості. На ТОВ «Пирятинський сирзавод» відбувається оновлення основних засобів, що можна розцінити як позитивну тенденцію в розвитку виробничого потенціалу

підприємства, але слід зазначити, що у 2020 році даний показник зменшився 0,07 і становить 0,22.

Коефіцієнт вибуття основних засобів показує частку вартості основних засобів або їх окремих груп, що вибули (виведені із дії) за відповідний період, у загальній їх вартості. ТОВ «Пирятинський сирзавод» виводить застарілі на морально зношенні основні засоби, що можна розцінити як позитивну фактор. У досліджуваній період даний показник збільшився на 0,03 і склав 0,16.

Аналізуючи отримані дані за 2019 та 2020 роки, можемо зазначити позитивну тенденцію стосовно коефіцієнту приросту основних засобів. Він має додатне значення, що свідчить про достатньо позитивний рух основних засобів.

Показники ефективності використання основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» за аналізований період наведено у таблиці 2.17

Таблиця 2.17

**Показники оцінки ефективності використання основних засобів
ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2018 – 2020 рр.**

Показники	2019	2020	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне, %
Обсяг виробленої продукції, тис. грн.	1 409 128	1 371 020	-38 108	-2,70
Річний прибуток до оподаткування, тис. грн.	-62 085	37 602	99 687	160,57
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	256580,5	292731,5	36 151	14,09
Віддача основних засобів грн./грн.	5,49	4,68	-0,81	-14,72
Місткість основних засобів грн./грн.	0,18	0,21		
Рентабельність основних засобів, %	-24,20	12,85	37,04	-153,09

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Віддача основних засобів є базовим показником, який розраховується як відношення вартості випущеної продукції до середньорічної вартості основних засобів. Віддача основних засобів показує, скільки продукції у вартісному вираженні припадає на 1 гривню вартості основних засобів. Вважається, що для підприємства переважні високі значення даного показника. На ТОВ

«Пирятинський сирзавод» у 2020 році відбулося зменшення віддачі основних засобів з 5,49 грн./грн. у 2018 р. до 4,68 грн./грн. у 2020 р., тобто на 1 гривню вартості основних засобів припадає 3,68 грн. продукції, що є досить високим показником, хоча і відбулось скорочення.

Місткість основних засобів представляє собою показник, зворотний віддачі. Місткість основних засобів показує, на яку суму потрібно придбати основних засобів для випуску необхідних обсягів продукції (послуг). Отже, для забезпечення виробництва продукції на 1 грн., підприємство потребує основних засобів у сумі 0,21 грн., що характеризує позитивну динаміку для ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Рентабельність основних засобів показує частку прибутку підприємства, яка була отримана за рік, від загальної вартості основних засобів. У 2019 році показник має від'ємне значення через наявність збитків у підприємства. Додатне значення даного показника у 2020 році є позитивним явищем.

Висновки до розділу 2

Протягом десятиліть Пирятинський сирзавод вдало функціонує на ринку і демонструє, що до основних компонентів успіху відносяться: багаторічний досвід, найсучасніше технології виробництва обладнання і професійні майстри своєї справи. Також до переваг дослідженого підприємства відносимо якість продукції, адже вона виготовляється з натурального молока, без додавання рослинних домішок чи сухого молока.

Економічна ситуація, яка слалася на ринку у 2019-2020 роки через поширення інфекції COVID - 19 суттєво не вплинула на діяльність ТОВ «Пирятинський сирзавод». Водночас існує тенденції до збільшення обсягів реалізації готової продукції та часки продукція, яка направлена на експорт. Договірні угоди постачання продукції, умови праці та контрактів, не порушувалися та не змінювалися під час карантину, що допомогло уникнути негативних наслідків на результати діяльності сир заводу.

У 2018-2019 роках загальні витрати компанії перевищили загальну виручку, що призвело до збитку. У 2020 році фінансовий стан компанії покращився, і з точки зору чистого прибутку основним фактором підвищення фінансових показників і рентабельності є зменшення поточних витрат, особливо це спостерігається за статтею собівартість продукції.

Провівши аналіз фінансової стійкості підприємства зазначимо, що показники ліквідності, платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства та ділової активності підприємства знаходяться в межах норми.

Активів у 2020 році збільшились на 4,73 відсоткових пунктів відносно 2019 року. Сталося це за рахунок збільшення оборотних активів на 26 508 тис. грн., внаслідок збільшення реалізації продукції. Протягом 2019-2020 років у структурі необоротних активів відсутні нематеріальні активи. Це пов'язано з виведенням залишку і відсутністю потреби вводити нові.

Аналізуючи динаміку основних засобів спостерігаємо зменшення показника у 2020 році на 3 338 тис. грн.. З метою відновлення основних засобів відбулося виведення, адже ступінь спрацювання склала 66,09% і підприємство почало відновлювальну політику. При цьому існує позитивна тенденція стосовно коефіцієнту приросту основних засобів. Він має додатне значення, що свідчить про позитивний рух основних засобів.

Відбулося покращення ефективності використання основних засобів ТОВ «Пирятинський сирзавод» у 2020 році. Для забезпечення виробництва продукції на 1 грн., підприємство потребує основних засобів у сумі 0,21 грн., що характеризує позитивну динаміку для підприємства. Високе значення показника має віддача основних засобів – 4,68 грн./грн., хоча і відбулося зниження на 0,81 грн./грн.. Рентабельність основних засобів становить 12,85%, що вказує на ефективне використання основних засобів підприємства у 2020 році.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

3.1. Напрямок підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства

Підвищення використання основного капіталу підприємства - важливий резерв для зростання продуктивності праці на підприємстві, підвищення ефективності виробничого процесу, збільшення фінансових результатів, зниження собівартості виробництва, а також скорочення термінів виконання робіт.

В сучасних роботах описують два основні шляхи підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства: екстенсивний та інтенсивний.

Екстенсивний шлях базується на зростанні часу роботи обладнання протягом календарного періоду. Зростання резервів екстенсивності завантаження (роботи обладнання у будівельних організаціях) значні. Вони пов'язані з підвищенням якості технічного обслуговування та ремонту будівельних машин, зниженням часу на переміщення машин з об'єкта на об'єкт, вдосконалення організації виробничого процесу, поліпшенням матеріально-технічного постачання. Отже даний шлях пов'язаний зі зниженням знаходження машин у ремонті, а також зі зниженням втрат робочого часу з різних причин.

Інтенсивний шлях передбачає зростання випуску продукції за рахунок більш повного використання або заміни обладнання та основного капіталу по потужності і продуктивності праці. Цей шлях проявляється у проведенні таких заходів як вдосконалення структури парку будівельних машин, застосування комплексу машин з відповідною потужністю з метою виключення їх недовантаження. Інтенсивний шлях передбачає впровадження передових більш досконалих технологій та організації виробництва робіт, поліпшення

організації праці, підвищення кваліфікації робітників в організації. Ще одним найважливішим резервом поліпшення використання основного капіталу є вдосконалення економічних методів управління та організації експлуатації парку будівельних машин [7].

Проаналізувавши структура, рух та стан основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» ми обрали інтенсивний шлях для підвищення ефективності використання осевого капіталу підприємства.

Для підвищення ефективності використання основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» необхідно розробити та впровадити науково-технічні та організаційних зміни. А саме впровадження інноваційних технологій виробництва, Розробка нових маловідходних і безвідходних технологій та раціональне використання різноманітних ресурсів (збільшення виробництва сиру в суміші; використання сухого знежиреного молока для виробництва твердого сиру; раціональне використання сироватки, тобто збір, сепарація та сушіння сиру, отриманого під час виробництва твердих сирів, сироватки)

Слід зазначити, що ці заходи мають бути прибутковими та вимагати нових наукових, технологічних, технічних та організаційних змін для усунення технологічного відставання, успішного просування продукції на ринок та збереження конкурентоспроможності. ТОВ «Пирятинський сирзавод» має стабільну продуктову лінійку та доповнює її продукцією в новій упаковці, збільшенням виробництва плавленого сиру у фользі тощо.

Оскільки кількість корів різко зменшується, а кількість молока-сировини з кожним роком зменшується, ми вважаємо, що було б розумно планувати використання нових технологій та обладнання, призначених для використання всіх видів сирого молока для харчових цілей.

Використання новітнього обладнання та інноваційних технологій, дозволить забезпечити комплексну переробку сировини; відмовитися від нерозумних виробничих процесів, скоротити робочі цикли та заощадити ресурси; впровадити безвідходні технології; розробити нові продукти вищої якості.

Нами запропоновано впровадити мембранну технологію переробки молочної сировини. Використання мембранного обладнання ТОВ «Пирятинський сирзавод» відкриває нові можливості для переробки молока, дозволяючи концентрувати або виділяти з молока різні компоненти зі збереженням їх біологічної, споживчої цінності та технічних властивостей, отримувати нові продукти з регульованим складом і властивостями, в тому числі функціональні продукти. . За допомогою сучасного мембранного обладнання можна вмістити частинки різного розміру. Залежно від розміру затриманих частинок можна виділити наступні види фільтрації:

1. Мікрофільтрація (МФ) дозволяє відокремити частинки розміром 0,05-10 (мкм). До цього діапазону потрапляють бактерії, жирові кульки та великі міцели казеїну.

2. Ультрафільтрація (УФ) - вид фільтрації, що дозволяє відокремлювати колоїдні частинки і макромолекули з лінійним розміром 0,001-0,1 (мкм) з молекулярною масою 5 000-500 000 (Да). До цього діапазону входять білки (у тому числі білки сироватки) та казеїн.

3. Нанофільтрація (НФ) розділяє молекули розміром 0,0005-0,001 (мкм) і молекулярною масою 400-1 000 (Да), включаючи лактозу, амінокислоти та неорганічні сполуки.

4. Зворотній осмос (СО) містить молекули та іони (всі компоненти молочної сировини, включаючи мінеральні речовини) розміром менше 0,0005 (мкм) або молекулярною масою менше 400 (Да).

Для молокопереробних підприємств найбільш прийнятним є процес ультрафільтрації, який підходить для стандартизації молока за вмістом білка – найціннішого інгредієнта у виробництві білкової продукції, твердого сиру, що являється основною продукцією для реалізації ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Під час ультрафільтрації сире молоко поділяється на потоки: пермеат (лактоза, мінеральні речовини і фракційно небілкові водні розчини азотистих сполук) і ретентат або концентрат (молоко, в якому зосереджені білкові і жирові фракції з постійним вуглеводно-мінеральним складом).

Перміат має унікальний вуглеводно-мінеральний склад для нормування вмісту білка в молочній сировині для виробництва незбираного молока та йогуртових напоїв. Молочний перміат також можна використовувати для зменшення кількості сухих молочних продуктів і концентратів фруктових соків для виробництва фруктових соків та інших напоїв з різними смаками.

Запровадження процесів ультрафільтрації може оптимізувати та перерозподілити використання сухої речовини сирого молока по всіх обсягах виробництва; мінімізувати втрати білка (включаючи сироватку) та жиру на стадіях переробки сировини; покращити якість готової продукції та зменшити кількість сироватки.

Основні етапи впровадження технології ультрафільтрації на ТОВ «Пирятинський сирзавод»:

1. складання та затвердження технічних планів впровадження ультрафільтраційної технології.
2. розробка технічних рішень (мехатроніка нових компонентів технологічної лінії).
3. розробити проектну документацію та вимоги до виробничого середовища.
4. доставка та монтаж обладнання.
5. Введення в експлуатацію та налагодження нового обладнання.

Продемонструємо етапи впровадження заходів технології ультрафільтрації (табл.3.1).

Таблиця 3.1

Впровадження технології ультрафільтрації на ТОВ «Пирятинський сирзавод»

№	Етапи впровадження технології ультрафільтрації	Документ
1	2	3
1	Дослідження внутрішнього та зовнішнього середовища діяльності підприємства	аналітичні звіти
2	Аналіз виробничих процесів та технологій на підприємстві	виробнича програма
3	Розробка рішення про впровадження нової технології	рішення
4	Розроблення оперативного плану з впроваджуваного заходу	оперативний план

1	2	3
5	Створення кошторису проєкту	кошторис
6	Розрахунок економічного ефекту та доцільності даного заходу	аналітичні звіти
7	Затвердження проєкту	наказ про впровадження заходу
8	Внесення змін до виробничого плану та коригування бюджету	наказ про зміни бюджету
9	Внесення змін до посадової інструкції головного технолога	посадові інструкції
10	Розроблення положення про використання нової технології	положення
11	Запровадження змін у технологічній документації, котра регламентує виробництво продукції	наказ про зміни
12	Моніторинг та співпраця з постачальниками нового обладнання	договір, акт прийому - видачі, графіки поставок
13	Розробка програми та проведення навчань для персоналу	програма навчань
14	Розроблення механізму управління процесу впровадження нового обладнання та застосування інноваційної технології	оперативний план, службова записка
15	Введення в експлуатацію нового обладнання	інструкції, положення про контроль, рекомендації
16	Аналіз якості продукції на новому обладнанні	подання статті на сайт компанії та звіт для акціонерів
17	Аналіз процесу виробництва після провадження заходу	оперативний план

Джерело: складено автором.

Основні етапи впровадження процесу ультрафільтрації молока на ТОВ «Пирятинський сирзавод» та графічне зображення взаємозв'язків між часом виконання і навантаженням зображено на рисунку 3.1.

Відповідно до розвитку мережі, на реалізацію проєкту компанії знадобиться 5 місяців. Загальний час на впровадження нового обладнання та технології ультрафільтрації скорочується за рахунок ефективного планування та паралельного виконання окремих робіт.

Таким чином процес впровадження нового обладнання та технології ультрафільтрації молока має бути підкріплений певною документацією, офіційними документами підприємства, діями та розпорядженнями, а також підтвердженням з різних рівнів влади.

№з/ п	Етапи реалізації проекту	Тривалість виконання робіт														
		Березень			Квітень			Травень			Червень			Липень		
		1 дек.	2 дек.	3 дек.	1 дек.	2 дек.	3 дек.	1 дек.	2 дек.	3 дек.	1 дек.	2 дек.	3 дек.	1 дек.	2 дек.	3 дек.
1	Дослідження внутрішнього та зовнішнього середовища діяльності підприємства	■	■													
2	Аналіз виробничих процесів та технологій на підприємстві	■	■													
3	Розробка рішення про впровадження нової технології			■												
4	Розроблення оперативного плану з впроваджуваного заходу				■											
5	Створення кошторису проекту					■										
6	Розрахунок економічного ефекту та доцільності даного заходу					■										
7	Затвердження проекту						■									
8	Внесення змін до виробничого плану та коригування бюджету							■								
9	Внесення змін до посадової інструкції головного технолога							■								
10	Розроблення положення про використання нової технології							■								
11	Запровадження змiну технологiчної документацiї							■								
12	Тендер з постачальниками нового обладнання							■								
13	Заключення договору, передоплата								■	■						
14	Поставка та монтаж обладнання										■	■	■			
15	Навчання персоналу											■	■	■		
16	Пуско - налагоджувальні роботи													■		
17	Введення в експлуатацію нового обладнання, аналіз якості продукції На новому обладнанні														■	■

Рис. 3.1. Основні етапи впровадження процесу ультрафільтрації молока на ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Джерело: складено автором

Дані пропозиції вплинуть на підвищення ефективності використання основного капіталу та сприятимуть покращенню ефективності діяльності підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод».

3.2. Вплив запропонованого заходу на ефективність використання основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод»

ТОВ «Пирятинський сирзавод» завжди намагається вдосконалювати свою продукцію, постійно знаходить та приймає рішення, які ведуть підприємство до прогресу. Також на підприємстві фахівці вдосконалюють та оновлюють технологічні процеси, встановлюють новітнє устаткування впроваджують інноваційні технології.

Для підвищення ефективності виробництва молочних продуктів застосовуються мембранні методи обробки молочної сировини. При використанні зазначених методів під час виготовлення продукції за традиційною технологією деякі складові частини молока підлягають видаленню – це казеїн, вершкове масло, кислий та твердий сири. При використанні ультрафільтрації зростає вихід кінцевого продукту на 24,7-29,3% з одиниці молока-сировини.

Розглянемо наступний приклад - на виробництво 1 кг твердого сиру за традиційною технологією витрати молока складають 12,4-16 кг, а при використанні технології з мембранної техніки – зменшуються до 10-12 кг. Це, в свою чергу, дозволяє зменшити витрати сировини, збільшити вихід готової продукції з 1 кг молока-сировини та підвищити ефективність виробництва [8].

Вважаємо, що для виробництва твердого сиру на підприємстві доцільним буде використання технології ультрафільтрації, що безсумнівно призведе до суттєвого зменшення витрат на сировину і відповідно собівартість готової продукції; збільшення виробництва сиру з одиниці молочної сировини, тому що в фільтрат переходять тільки вода, лактоза і солі (при вмісті сухих речовин в сирі 45-50% на 1 кг сиру витрачається 12 кг молока); економії на заквасках.

Основні етапи проєкту були розглянуті в розділі 3.1. В межах проєкту передбачається (табл. 3.2 та 3.3): придбання технологічного обладнання; монтаж технологічного обладнання та інженерних мереж і комунікацій; пуско-налагоджувальні роботи.

Кошторис нового обладнання для ультрафільтрації молока представлений у наступній табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Кошторис нового обладнання для ультрафільтрації молока

Назва обладнання	Вартість, тис. грн.	Витрат, тис. грн			Первісна вартість, тис. грн.
		Транспортування (5%)	Заготівельно-складські (1,25%)	Монтаж (10%)	
Лінія концентрації молочної суміші та нормалізації молока питного по білку	940	47,0	11,8	94,0	1 092,8
Лінія викачування перміату	198	9,9	2,5	19,8	230,2
Автоматизація (зв'язок з танками)	103	5,2	1,3	10,3	119,7
Всього	1 241	62,1	15,5	124,1	1 442,7

Джерело: складено автором.

Основним елементом лінії з ультрафільтрації є ультрафільтраційна установка на полімерних мембранах.

Таблиця 3.3

Зведений кошторисно-фінансовий розрахунок будівельних робіт та нового обладнання

Основні засоби	Сума, тис.грн.	% до підсумку
Вартість нового обладнання	1 442,7	92,62
Електрообладнання, включаючи освітлення	55	3,82
Вентиляція	35	2,43
Каналізація	25	1,73
Всього витрат на будівельні роботи та нове обладнання	1 557,7	100

Джерело: складено автором.

Отже, загальні капіталовкладення для придбання та встановлення нового обладнання для ультрафільтрації складуть 1 557,7 тис. грн..

Сир - є одним з найбільш цінних харчових продуктів, отримують його шляхом особливої переробки молока.

В результаті біохімічних і ферментативних процесів, які при дозріванні

виникають і розвиваються в сири, готовий продукт набуває цінних харчових та смакових властивостей.

При виготовлені сиру використовують наступні компоненти: молоко коров'яче нормалізоване, закваска бактеріальна, ферментні препарати, сіль поварена, хлористий кальцій, калій азотнокислий (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Основні компоненти для виробництва твердих сичужних сирів

Найменування компоненту	Питома вага компонентів рецептури, %	Роль компонента у формуванні готової продукції	Вимоги до якості рецептурних компонентів
Молочна сировина (молоко, вершки, знежирене молоко)	91,6...94,7	Підвищення водозв'язування та вологоутримання, емульгування жиру, стабілізування жирової емульсії, сичугове зсідання	Молоко коров'яче заготівельне, яке відповідає вимогам, що пред'являють домолока в сировиробництві; вершки та знежирене молоко, отримані з коров'ячого молока, які відповідають вимогам, що пред'являють до молока в сировиробництві;
CaCl ₂	0,04	Допоміжний компонент для зсідання молока	Кальцій хлористий технічний – згідно з ГОСТ 450-77, не нижче першого сорту; кальцій хлористий 2-водний – згідно з ГОСТ 4161-77
KNO ₃ (калійна селітра)	0,04	Для припинення розвитку газотворюючих бактерій та запобігання пізнього здування	Калій азотнокислий – згідно з ГОСТ 4217-77; селітра калієва технічна – згідно з ГОСТ 19790-74, марок А, Б, В вищого гатунку
Закваска та сичужний фермент	5...8	Зсідання суміші молока, утворення згустку	Молокозгортуючі ферментні препарати, дозволені до виробництва Міністерством здравоохорони
Сіль харчова	0,2..0,3		

Джерело: складено автором на основі джерела [38].

Принципова технологічна схема виробництва сиру наведена на рис. 3.2.

Детальне освоєння виробництва розглянемо на прикладі твердого сиру «Голландський» з вмістом жиру 45% (далі м.ч.ж. 45%) із застосуванням ультрафільтрації. Згідно рецептури сиру «Голландського» та технології приготування складаємо технологічну схему виробництва сиру «Голландського» (рис.3.3), котра містить всі параметри та режими приготування.

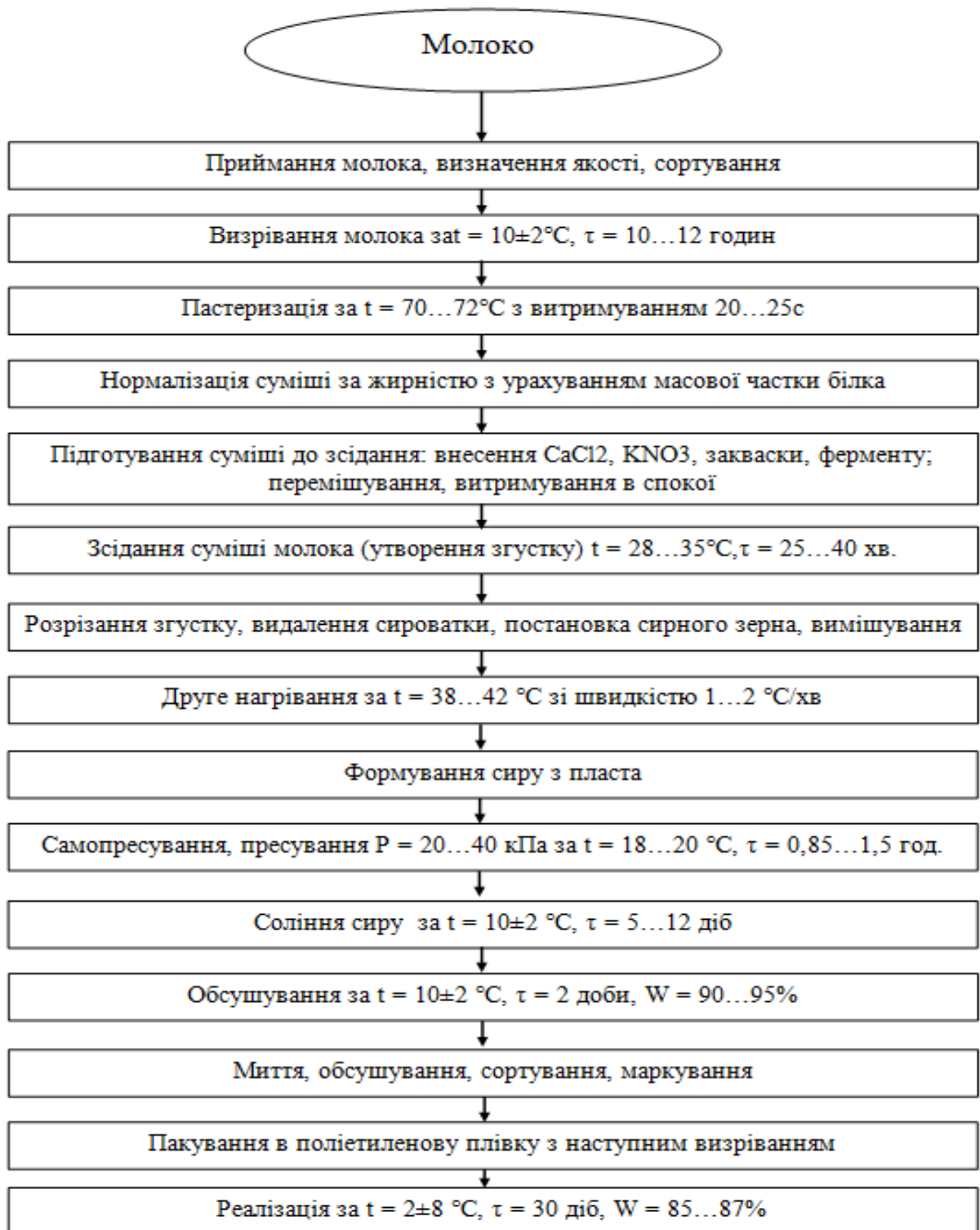

Рис. 3.2. Технологічна схема виробництва сиру

Джерело: складено автором на основі джерела [38].

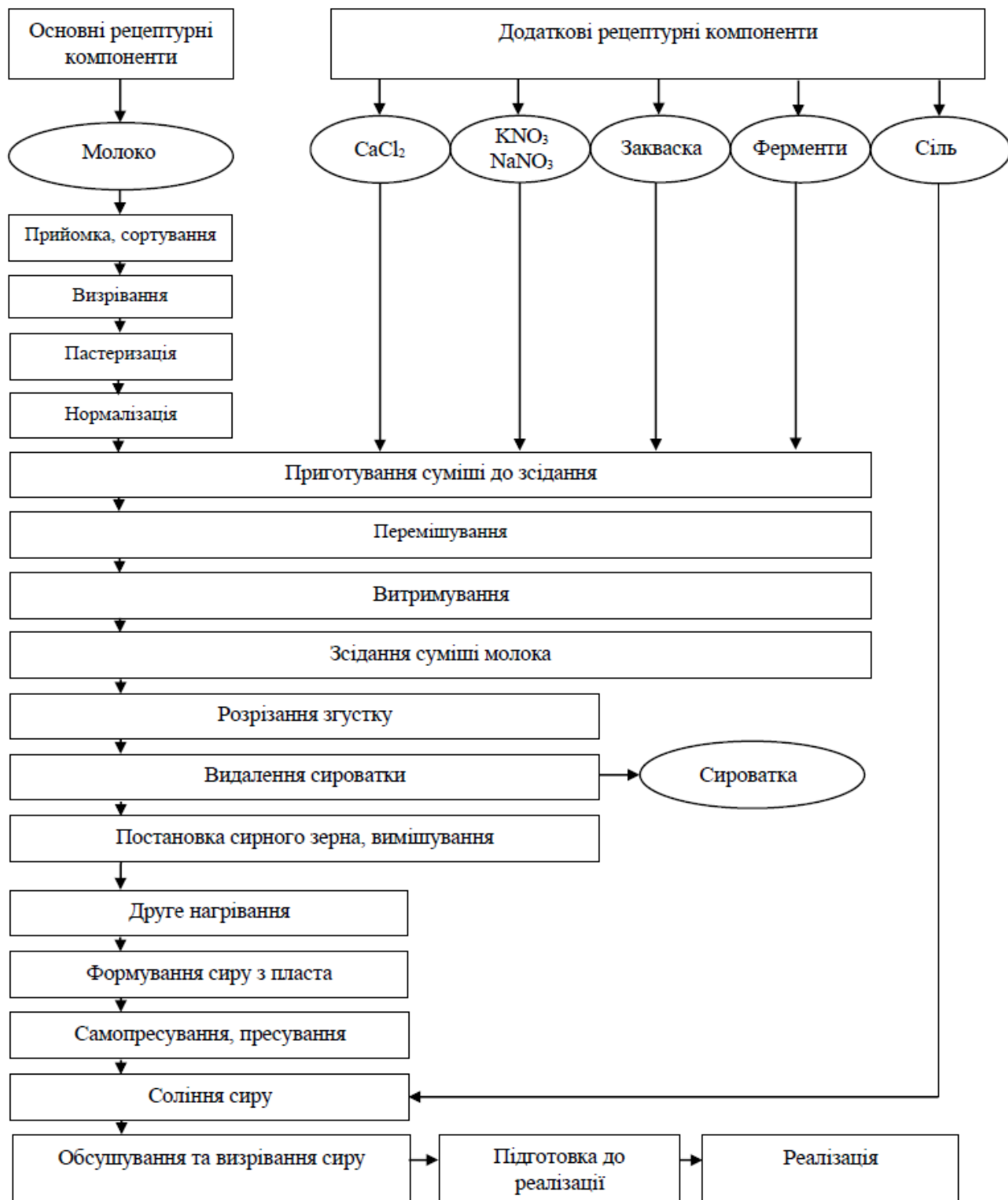

Рис. 3.3. Технологічна схема виробництва сиру «Голландського» м.ч.ж. 45%

Джерело: складено автором на основі джерела [38].

Впровадження ультрафільтраційної технології підготовки молочної суміші вносить зміни до процесу нормалізації суміші. Всі інші виробничі процеси виготовлення сиру залишаються без змін.

Згідно з «Інструкцію з планування, обліку та калькулювання витрат на

виробництво одиниці продукції на підприємствах галузі всіх форм власності основні калькуляційні статті витрат для розрахунку виробничої собівартості 1 т сиру «Голландського» з м.ч.ж. 45% наступні:

- сировина та основні матеріали;
- напівфабрикати власного виробництва;
- допоміжні і таропакувальні матеріали;
- покупні напівфабрикати, роботи і послуги виробничого характеру сторонніх підприємств і організацій;
- паливо й енергія на технологічні цілі;
- зворотні відходи (вираховуються);
- основна заробітна плата;
- додаткова заробітна плата;
- відрахування до єдиного соціального фонду;
- витрати, пов'язані з підготовкою та освоєнням виробництва продукції;
- витрати на утримання та експлуатацію обладнання;
- загальновиробничі витрати.

Для отримання повних витрат на виробництво та збут продукції (повної собівартості) необхідно ще врахувати: адміністративні витрати, витрати на збут, попутна продукція (вираховується) та інші витрати.

Для визначення впливу застосування ультрафільтрації на вартість виробництва сиру «Голландського» розрахуємо витрати за статтями калькуляції, які зазнають змін: сировина та основні матеріали, паливо й енергія на технологічні цілі, витрати на утримання та експлуатацію обладнання, відрахування до єдиного соціального фонду, основна заробітна плата, додаткова заробітна плата.

Усі інші калькуляційні статті залишаться без змін.

Як зазначалося вище, технологія ультрафільтрації дозволяє скоротити норму витрат молока на виробництво сиру. Розрахуємо зміни вартості сировини та основних матеріалів на виробництво 1 т твердого сиру «Голландського» з м.ч.ж 45% (табл. 3.5)

Таблиця 3.5

Розрахунок зміни витрат по статті «Сировина та основні матеріали» на виробництво 1 тони сиру «Голландського» з м.ч.ж 45%

Вид сировини та основних матеріалів	Ціна одиниці сировини, грн./кг	До впровадження проєкту (за даними підприємства)		Після впровадження проєкту	
		Норми витрат на 1 т, кг	Вартість на 1 т продукції, грн.	Норми витрат на 1 т, кг	Вартість на 1 т продукції, грн..
Молоко	12	15 000	180 000	12 000	144 000
CaCl ₂	27	5	135	5	135
KNO ₃ (калійна селітра)	40	5	200	5	200
Закваска	3	1 200	3 600	800	2 400
Сичужний фермент	4	1 200	4 800	800	3 200
Сіль харчова	5,2	35	182	35	182
Всього витрат	x	x	188 917	x	150 117

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод» та на основі джерела [38].

Отже, економії витрат на сировину та основні матеріали на виробництво 1 тони сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% становить:

$$188\,917 - 150\,117 = 38\,800 \text{ (грн.)}$$

Таке зменшення можливо завдяки більш повному використанню молочного білку і зниження його втрат у вигляді казеїнового пилю, що відбувається завдяки впровадженню процесу ультрафільтрації. Крім того, зростання білка у молочній сировині призводить до зменшення витрат закваски та сичужного ферменту за рахунок утворення більш щільного згустку.

Для розрахунку зміни витрат по статті «Паливо й енергія на технологічні цілі» необхідно визначити кількість днів роботи нового обладнання на рік (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Кількість днів роботи обладнання ультрафільтрації за рік, днів

Календарний фонд робочого часу	Вихідні і святкові дні	Зупинки з причин		Всього зупинок	Кількість днів роботи обладнання
		Ремонт обладнання			
		Поточний	Капітальний		
365	123	35	-	35	330

Джерело: складено автором

Здійснимо розрахунок витрат палива, природних ресурсів та енергії на технологічні цілі для роботи ультрафільтраційної установки (табл. 3.7).

Загальний час роботи нового обладнання становить 24 год/добу (20 год відбувається процес ультрафільтрації, 4 години – CIP-мийка (Clean-in-place) обладнання). CIP-мийка забезпечує безрозбірне миття обладнання та трубопроводів в автоматичному режимі (увесь процес відображається на сенсорному екрані: температура, концентрація, швидкість потоку, рівні миючих розчинів, стан клапанів, насосів, аварії тощо).

Таблиця 3.7

Розрахунок витрат використання енергоресурсів ресурсів для забезпечення роботи установки ультрафільтрації протягом доби

Ресурси	CIP-мийка обладнання ультрафільтрації (4 години)	Виробництво (1 година роботи)
Вода, м ³	10	-
Витрати електроенергії для подачі під тиском крижаної води (2 °С), кВт	-	10
Каналізація, м ³	9	
Електроенергія, кВт	20	10

Джерело: складено автором.

Обчислимо кількість споживаної енергії протягом доби:

$$20 + (10 + 10) * 20 = 420 \text{ (кВт.)}$$

Інші процеси виробництва сиру «Голландського» з м.ч.ж 45% залишаються без змін. Тому нам необхідно врахувати тільки зростання витрат по статті «Паливо й енергія на технологічні цілі» для забезпечення роботи установки ультрафільтрації молочної суміші (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Розрахунок витрат за статтею «Паливо і енергія на технологічні цілі» для забезпечення роботи установки ультрафільтрації молочної суміші

Вид	Одиниці вимірювання	Обсяг витрат за добу	Ціна за одиницю	Всього витрат за добу, грн	Кількість днів роботи обладнання	Всього витрат за рік, грн..
Вода	м ³	10	12,00	120,00	330	39 600,00
Каналізація	м ³	9	9,30	83,70	330	27 621,00
Електроенергія	кВт	440	5,70	2 508,00	330	827 640,00
Всього				2 711,70		894 861,00

Джерело: складено автором.

За даними підприємства в 2020 році було вироблено 958 т сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45%. Обсяги виробництва сиру збільшувати не плануємо. На одну тону сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% зростання витрат за статтею «Паливо і енергія на технологічні цілі» будуть становити:

$$894\,861/958 = 934,09 \text{ (грн./т.)}$$

Запропонована технологія ультрафільтрації призводить до більш глибокої перероби молочної сировини, що обумовлює зменшення зворотних відходів при виробництві сиру твердого. Знайдемо зміну витрат по статті «Зворотні відходи» (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Зміна витрат по статті «Зворотні відходи» на 1 т сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45%

Вид сировини	Ціна одиниці сировини, грн./кг	До впровадження проекту (за даними підприємства)		Після впровадження проекту	
		Норми відходів на 1 т, кг	Вартість на 1 т продукції	Норми відходів на 1 т, кг	Вартість на 1 т продукції
Підсирна сироватка	1,8	11 250	20 250	9 600	17 280
Вершки з м. д. ж. 35%	45	300	13 500	200	9 000
Разом	x	x	33 750	x	26 280

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод» та на основі джерела [38].

Отже, зміна витрат по статті «Зворотні відходи» на 1 т сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% становить:

$$26\,280 - 33\,750 = 7\,470 \text{ (грн./т.)}$$

Запропонований процес ультрафільтрації повністю автоматизований та спрощує технологію виробництва сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45%, але потребує залучення додаткової кількості працівників (двох операторів лінії 5 розряду на добу). При розрахунку заробітної плати враховуються мінімальні коефіцієнти міжрозрядних співвідношень для встановлення тарифних ставок робітникам за Галузевою угодою на 2022 рік (харчова та переробна промисловість). Розрахуємо витрати на оплату праці (Основна заробітна плата; додаткова заробітна плата) та Єдиний соціальний внесок (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Розрахунок річного фонду оплати праці та ЄСВ

Показник	Значення
Професія	Оператор лінії
Тарифний розряд	5
Чисельність працівників, осіб	2
Мінімальна тарифна годинна ставка, грн.	39,26
Тарифний коефіцієнт для 5 розряду	1,78
Тарифна година ставка, грн	69,88
Кількість годин за зміну, год	12
Кількість змін за рік	330
Основна заробітна плата, грн	553 449,60
Доплати (10%), грн	55 344,96
Надбавки (20%), грн	110 689,92
Додаткова заробітна плата, грн.	166 034,88
Річний ФОП, грн	719 484,48
ЄСВ (22%), грн	158 286,59

Джерело: складено автором

Зазначені робітники приймають участь у обслуговуванні лінії ультрафільтрації молочної суміші, яка використовується при виробництві сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% річним обсягом 958 т..

Зростання витрат за статтею «Основна заробітна плата» на 1 т сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% становить:

$$553\,449,60/958 = 577,71 \text{ (грн./т.)}$$

Збільшення витрат за статтею «Додаткова заробітна плата» на 1 т сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45%:

$$166\,034,88/958 = 173,31 \text{ (грн./т.)}$$

Зростання за статтею «Відрахування до єдиного соціального фонду» на 1 т сиру:

$$158\,286,59/958 = 165,23 \text{ (грн./т.)}$$

Впровадження нового обладнання ультрафільтрації молочної суміші, яка використовується при виробництві сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% впливає на зростання витрат за статтею «Витрати на утримання та експлуатацію обладнання», тобто відбувається збільшення амортизаційних відрахувань та витрат на проведення ремонтних робіт (табл.3.11).

Таблиця 3.11

Розрахунок зростання витрат по статті «Витрати на утримання та експлуатацію обладнання»

Вид основних засобів	Балансов авертість, тис. грн.	Амортизація		Ремонтні роботи		Витрати разом, тис. грн.
		Річна норма амортизаційних відрахувань, %	Сума, тис. грн.	Витрати на технічне обслуговування, тис. грн.	Витрати на поточний ремонт, тис. грн.	
Машини та обладнання	1557,7	20	311,54	13	40	364,54

Джерело: складено автором

Нове обладнання ультрафільтрації молочної суміші вбудовується у технологічну лінію по виробництву сиру твердого. Старе обладнання також залишається у роботі. Тому необхідно знайти зростання витрат на 1 т сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% по статті «Витрати на утримання та експлуатацію обладнання»:

$$364,54/958 * 1\ 000 = 380,54 \text{ (грн./т.)}$$

Після проведених розрахунків складемо зведену таблицю змін витрат на виробництва сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% за рахунок впровадження нової лінії ультрафільтрації молочної суміші (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

Розрахунок зміни витрат на виробництво сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45%

Статті витрат	Зміна витрат (+ приріст, - зменшення)	
	На 1 т, грн.	На річний обсяг виробництва (958т), тис. грн.
Сировина та основні матеріали	-38 800	-37 170,40
Паливо та енергія на технологічні цілі	934,09	894,86
Зворотні відходи (вираховуються)	-(-7 470)	7 156,26
Основна заробітна плата	577,71	553,45
Додаткова заробітна плата	173,31	166,03
Відрахування до єдиного соціального фонду	165,23	158,29
Витрати на утримання і експлуатацію устаткування	380,54	364,56
Разом зміна витрат	-29 099,12	-27 876,96

Джерело: складено автором

Отже, за рахунок впровадження нового обладнання та застосування

технології ультрафільтрації при підготовці молочної сировини для виробництва сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% повні витрати знизяться на -29 099,12 грн/ т, що складає -27 876,96 тис. грн. на річний обсяг виробництва, що заплановано у розмірі 958 т (за даними підприємства за рік). Отримана економія витрат буде додатковим прибутком (при незмінному обсязі виробництва).

Відповідно приріст чистого прибутку становитиме:

$$27\,876,96 * 0,82 = 22\,859,10 \text{ (тис. грн.)}$$

Для прийняття остаточного рішення щодо доцільності заходу здійснено розрахунки грошових потоків по проєкту та визначаємо його ефективність (табл. 3.13).

Таблиця 3.13

Ефективність проєкту

Показники	Роки						Всього
	0	1	2	3	4	5	
Інвестиції, тис.грн.	1 557,7	-	-	-	-	-	1 557,70
Приріст прибутку, тис.грн.	-	27 876,96	27 876,96	27 876,96	27 876,96	27 876,96	139 384,80
Додатковий чистий прибуток, тис.грн.	-	22 859,11	22 859,11	22 859,11	22 859,11	22 859,11	114 295,54
Приріст амортизаційних відрахувань, тис.грн.	-	311,54	311,54	311,54	311,54	311,54	1 557,70
Чистий грошовий потік, тис.грн.	-	23 170,65	23 170,65	23 170,65	23 170,65	23 170,65	115 853,24
Коефіцієнт дисконтування $1/(1+i)^t$ При $i=0,20$	1,00	0,80	0,64	0,51	0,41	0,33	-
Дисконтований грошовий потік, тис.грн	-1 557,70	18 536,52	14 829,21	11 863,37	9 490,70	7 592,56	6 2312,36
Кумулятивний дисконтований потік, тис.грн.	-1 557,70	16 978,82	31 808,03	43 671,40	53 162,10	60 754,66	207 932,71
Індекс доходності							40,00
Індекс прибутковості							39,00
Індекс рентабельності							14,7
Гермін окупності недисконтований, років							0,07
Гермін окупності дисконтований, років							0,12

Джерело: складено автором.

Як видно з таблиці, реалізація даного заходу (застосування процесу ультрафільтрації) є ефективною, проект доцільний оскільки чиста приведена вартість має позитивне значення 60 754,66 тис. грн. Індекс доходності означає, що на 1 вкладену грн. інвестицій підприємство може отримати 40 грн. дисконтованого доходу. Індекс прибутковості та індекс рентабельності підтверджують ефективність заходу. Проект окупиться протягом одного року.

Вплив запропонованого заходу по встановленню нового обладнання та використання інноваційної технології ультрафільтрації для нормалізації молочної суміші для виготовлення сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% на основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод» представлені у табл. 3.14.

Таблиця 3.14

Вплив заходу на техніко-економічні показники діяльності ТОВ

«Пирятинський сирзавод»

Найменування показника	Одиниці виміру	До впровадження проекту	Після впровадження проекту	Відхилення від звітного року	
				Абсолютне	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг)	тис. грн.	1 371 020	1 371 020	0,00	0,0
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	1 242 015	1 214 138	-27 876,96	-2,2
Валовий прибуток	тис. грн.	129 005	156 881,96	27 876,96	21,6
Повні витрати на виробництво та реалізацію продукції	тис. грн.	1 307 274	1 279 397	-27 876,96	-2,1
Фінансовий результат від операційної діяльності	тис. грн.	64 229	92 105,96	27 876,96	43,4
Чистий прибуток	тис. грн.	37 602	60 461	22 859,11	60,8
Середньооблікова чисельність штатних працівників	чол.	612	614	2	0,3
Рентабельність продукції за чистим прибутком	%	3,03	4,98	1,95	

Джерело: складено автором

Запланований захід щодо встановлення нового обладнання для ультрафільтрації молочної суміші для виробництва сиру твердого «Голландського» з м.ч.ж 45% є ефективним, оскільки собівартість реалізованої продукції завдяки використанню інноваційної технології знизиться на 2,2% і відповідно повні витрати зменшаться на 2,1%, що призведе до збільшення фінансового результату від операційної діяльності, чистого прибутку та зростання рентабельності продукції.

Отже, можемо зробити висновок, що відповідно до проведених розрахунків запланований захід з встановлення нового обладнання для ультрафільтрації молока можна рекомендувати ТОВ «Пирятинський сирзавод» до впровадження.

Висновки до розділу 3

Підвищення ефективності використання основного капіталу ТОВ «Пирятинський сирзавод» потребує сучасних технологічних та науково-технічних, змін.

З метою підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства було запропоновано інтенсивний шлях, який передбачає впровадження передового більш вдосконаленого обладнання. Ця ідея підкріплюється скороченням молочної сировини із-за катастрофічного зниження поголів'я ВРХ, що обґрунтовує необхідність впровадження нових технологій та обладнання. Застосування інноваційних технологій та новітнього обладнання забезпечить комплексну переробку молочної сировини; освоєння нових видів продукції з покращеними якісними характеристиками; запровадження безвідходної технології.

Для підприємства, діяльністю якого є переробка молока, доцільним є процес ультрафільтрації, котрий підходить для стандартизації молока за вмістом білка. По-перше, пропонуємо використати технологію ультрафільтрації

під час виробництва твердого сиру «Голландського» з м.ч.ж 45%. Далі технологію можна використовувати й при виготовлені інших сирів, на виробництві яких спеціалізується ТОВ «Пирятинський сирзавод».

Запровадження процесу ультрафільтрації молока при виробництві сиру твердого є ефективним оскільки: собівартість реалізованої продукції зменшиться і відповідно повні витрати знизяться, що приведе до підвищення фінансового результату підприємства від операційної діяльності, чистого прибутку та зростання рентабельності продукції.

Запропонований захід сприятиме підвищенню ефективності використання основного капіталу та забезпечить підвищення ефективності діяльності підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод».

ВИСНОВОКИ

В результаті написання кваліфікаційної роботи нами було досягнуто поставлених завдань:

1. Капітал — одне з найважливіших понять функціонування та розвитку економічної системи. Капітал посідає центральне місце в системі розподілу і перерозподілу матеріальних товарів, оскільки саме він виконує цю функцію. За об'єктами вкладень він поділяється на оборотний і основний. Основний капітал — це засоби праці, які мають вартість і функціонують у виробництві тривалий час у незмінній формі, а їхня вартість переноситься частинами протягом користування на вартість продукції, що виробляється. До основного капіталу належать як діючі засоби, а також які перебувають на консервації або в запасі. До складу основного капіталу входять основні засоби і нематеріальні активи.

2. Підприємство може самостійно обирати метод амортизаційних нарахувань, які представлені системою національних рахунків. Існує п'ять методів: прямолінійний, виробничий, кумулятивний, а також методи зменшення залишкової вартості і прискореного зменшення залишкової вартості, кожен з яких має певні переваги і недоліки.

3. Ефективне використання основного капіталу підприємства, як одного з елементів матеріально-речових факторів виробництва, сприяє зростанню продуктивності праці, збільшення випуску продукції, зменшення собівартості виробництва, зростанню фінансових результатів і підвищення рентабельності. Аналіз ефективності використання основного капіталу розраховуємо за допомогою комплексного підходу. До нього входять такі показники: капіталовіддача, капіталоемність, капіталоозброєність, норма прибутку, коефіцієнт динаміки основних засобів, та коефіцієнт оновлення і вибуття основних засобів.

4. ТОВ «Пирятинський сирзавод» — підприємство харчової промисловості з виробництва молочної продукції. Сирзавод був заснований ще у 1920 році. Підприємство займає провідні позиції у молочній галузі.

Підприємство займається виробництвом: сирів твердих і плавлених, продукції з незбираного молока, виробництво сухої молочної сироватки, виробництво інших молочних товарів. Підприємство для управління своєю діяльністю використовує лінійно-функціональну організаційну структуру. Ця структура управління є оптимальною для даного підприємства, адже вона має низку переваг. До них можемо віднести: найважливіші рішення приймаються на вищому рівні; стратегічна спрямованість роботи і можливість проведення єдиної політики в усіх сферах діяльності; чіткість, раціональність, відсутність дублювання функцій; економічність процесу управління.

5. Головну частку у виробництві займають твердий та плавлені сири і вершки. Загальний обсяг реалізації основних видів продукції підприємства склав 8 744,2 т., що становить 725 522,1 тис. грн. за 2020 рік. Поставки із загального обсягу реалізованої продукції на внутрішній ринок склали 954 631 тис. грн. (70%). Отже, робимо висновок, що підприємство намагається розвивати ринок збуту та спрямовує близько 30% продажів закордон. Також був проведений SWOT-аналіз, який показав, що підприємству слід вживати активні дії щодо зміцнення своїх позицій на ринку за рахунок диверсифікації продукції (приділяючи увагу твердим і плавленим сирам), а також введення нових позицій на ринок.

6. За 2018-2019 роки підприємство мало значні збитки. Поточні витрати перебільшували дохід підприємства. Але у 2020 році сирзавод почав впроваджувати систему контролю за зменшенням витрат, що призвело до отримання прибутку у розмірі 37 602 тис. грн.. Провівши аналіз фінансової стійкості підприємства зазначимо, що показники ліквідності, платоспроможності підприємства та ділової активності підприємства знаходяться в межах норми. Але слід звернути увагу на коефіцієнт автономії. Він не відповідає нормативному значенні і має тенденцію до зменшення, що свідчить про залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

7. Проаналізувавши динаміку та структуру активів ТОВ «Пирятинський сирзавод», зазначимо, що загальні активи підприємства у 2020 році

збільшилися на 4,73 відсоткових пунктів відносно 2019 року та становлять 502 364 тис. грн.. Більшу частку у структурі займають оборотні активи, причиною цього є специфіка галузі, оскільки продукція за терміном придатності відноситься до швидкопсувної. Нематеріальні активи у 2020 році відсутні. Основні засоби зменшилися на 3 338 тис. грн.. Підприємство почало виводити застаріле обладнання, з метою введення більш інноваційного. Сирзаводу варто звернути увагу на ступінь спрацювання машин та обладнань, так як показник дорівнює 81,41% у 2020 році. Загальний ступінь спрацювання основних засобів дорівнює 66,09%. Зазначимо, що коефіцієнту приросту основних засобів має додатне значення, що свідчить про позитивний рух основних засобів. Рентабельність основних засобів становить 12,85%, що вказує на ефективне використання основних засобів підприємства у 2020 році.

8. З метою підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства було запропоновано інтенсивний шлях, який передбачає впровадження передового більш вдосконаленого обладнання. Для підприємства, діяльністю якого є переробка молока, доцільним є процес ультрафільтрації, котрий підходить для стандартизації молока за вмістом білка. Відповідно до розвитку мережі, на реалізацію проекту компанії знадобиться 5 місяців. Загальний час на впровадження нового обладнання та технології ультрафільтрації скорочується за рахунок ефективного планування та паралельного виконання окремих робіт.

9. Реалізація даного заходу (застосування процесу ультрафільтрації) є ефективною, проект доцільний оскільки чиста приведена вартість має позитивне значення 60 754,66 тис. грн. Проект окупиться протягом одного року.

За рахунок впровадження запропонованого методу є собівартість реалізованої продукції завдяки використанню інноваційної технології знизиться на 2,2% і відповідно повні витрати зменшаться на 2,1%, що призведе до збільшення фінансового результату від операційної діяльності, чистого прибутку та зростання рентабельності продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз ринку громадського харчування (HoReCa, кейтеринг, а також харчування на АЗС).
2. Андрошук Г. Доповідь ВОІВ про нематеріальні активи інтелектуального капіталу. Інтелектуальна власність в Україні. 2017. № 12. С.62-64.
3. Беляк А. П., Саюн А. О. Оцінка основних засобів на підприємстві: Thesis. 2020. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/15879> (дата звернення: 03.05.2022).
4. Богатирьов А.М., Бутенко А.І., Кузнецова І.О. Планування діяльності підприємств харчової промисловості в умовах ринку. - Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2013. - 274 с.
5. Бурлакова І. М. та ін. Амортизація як метод стимулювання економічного розвитку 2017. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle> (дата звернення: 03.05.2022).
6. Волошенко С. Формування оптимальної структури капіталу підприємства. *Advanced discoveries of modern science: experience, approaches and innovations*. 2021. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-09.04.2021.v1.08> (дата звернення: 30.05.2022).
7. Герасимчук М. Оновлення основного капіталу авіапідприємств/ Герасимчук М. // *Економіка України*. - № 11. - 2015 р. - С. 88 - 89.
8. Даниленко В. О., Дейниченко Г. В., Гузенко В.В. Використання процесів ультрафільтрації в технологіях молочних продуктів. *Хімія. Хімічна, біологічна та харчова технології* : зб. матеріалів ІХ Всеукраїнської студ. наук.-технічної конф. "Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання". Харків: 2017. С. 206-207.
9. Дерев'янко Б. В. Про визнання операцій із криптовалютою видами господарської діяльності та їх оподаткування : Thesis. 2018. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/6962> (дата звернення: 05.05.2022).

10. Додаток до наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 08.05.2019 № 800. URL: <https://ukrpatent.org/atachs/pyryatyn-wk-res-2019.pdf>
11. Дядін А. С. Техніка сценаріїв в системі антикризового фінансового менеджменту підприємства. Соціальна економіка. 2019. Вип. 57. С. 18-24.
12. Євтушевська О. О., Чернов К. І. Теоретичні аспекти власного капіталу підприємства: сутність та структура. Food industry economics. 2020. Т. 12, № 3. URL: <https://doi.org/10.15673/fie.v12i3.1812> (дата звернення: 05.05.2022).
13. Заблоцький М. Б. Регулювання норми відсотка на гроші і норми та маси прибутку: теоретичні і практичні аспекти взаємозв'язку. Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна. 2016. Вип. 6.6. С. 96-101.
14. Кафка С. М. Нефінансові необоротні активи: оцінка та звітність. Academy review. 2016. Т. 2, № 45. С. 37-42. URL: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2016-2-45-37-42> (дата звернення: 05.05.2022).
15. Кірдіна О. Г., Дацковск Д. О. Оренда та лізинг-складові елементи ринкової економіки. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 63. URL: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i63.146149> (дата звернення: 30.05.2022).
16. Корбутяк А.Г., Шестопалова О.О. Управління позиковим капіталом підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 20. С. 373-376.
17. Креативна практика. Бренд "Пірятін" представив нове позиціонування URL: <https://cases.media/news/brend-piryatin-predstavil-novoe-pozicionirovanie>
18. Кучменко В. О. Економічна сутність поняття капіталу підприємства та його структури. Економічний вісник університету. 2017. Вип. 33/1. С. 232-237.
19. Міценко Н.Г. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч. посіб. / Н.Г. Міценко. - К.: Ліра-К, 2014. - 688 с.
20. Моделювання процесів мембранного розділення: навч. посіб. ; уклад.: С.В. Гулієнко. Електронні текстові данні. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 166 с.

21. Обсяг імпорту сирів в Україну за 2020 рік виріс на 97%. URL: <http://milkuia.info/uk/post/obsag-importu-siriv-v-ukrainu-za-2020-rik-viris-na-97>

22. Підприємницька діяльність та економіка підприємства : навч. посіб. / С. Б. Довбня та ін., за заг. ред. С. Б. Довбні. Дніпро : Ліра, 2016. 438 с.

23. Податковий кодекс України :ізмін. і допов. станом на 01 березня 2019 р. :офіц. текст. Київ : Прав. єдність : Алерта, 2019. 732 с.

24. Податковий кодекс України щодо нарахування амортизації необоротних активів з урахуванням вимог статті 138 від 02 грудня 2010 року N 2755-VI.

25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затв. Наказом Міністерства фінансів України від 25.11.2014 N 1163.

26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи", затв. Наказом Міністерства фінансів України від 23.07.2015 N 664.

27. Попова В. Д., Маценко Л. Ф. Стратегічний аналіз : навчальний посібник. Чернівці : ЧНУ. 2018. 157 с

28. Про компанію ТОВ "Пирятинський сирзавод". URL: <https://milkalliance.com.ua>

29. Проскурович О., Завгородня Т., Горбатюк К. Діагностування ефективності використання основних засобів засобами економетричного моделювання. Modeling the development of the economic systems. 2022. № 1. С. 15-25. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-2> (дата звернення: 0,4.05.2022).

30. Річна інформація 2014 - 2020 рр. URL: <https://smida.gov.ua/db/prof/00446865> 36. Додаток до наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 08.05.2019 № 800. URL: <https://ukrpatent.org/atachs/пурыатун-вк-рес-2019.pdf>

31. Смоляр М. В., Скрипник М. І. Необоротні активи: сутність та їх класифікація :Thesis. 2021. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle> (дата звернення: 29.05.2022).

32. Созанський Л. Й. Статистична оцінка динаміки основного капіталу промисловості України: міжрегіональні порівняння. Статистика України. 2017. 1 (76). С. 47- 55.

33. Сук П. Нарахування амортизації нематеріальних активів оберненими методами зменшення залишкової вартості. Грааль науки. 2022. № 11. С. 46-49. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.24.12.2021.004> (дата звернення: 04.05.2022).

34. Сук П. Способи розрахунку прямолінійного методу амортизації нематеріальних активів. Грааль науки. 2021. С. 54-56. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science> (дата звернення: 30.05.2022).

35. Талах Т. А., Бондарук Х. В., Хилько О. В. Напрями удосконалення методики аналізу ефективності використання активів підприємства. Економічні науки. Серія "Регіональна економіка". 2020. Т. 1, № 17(67). С. 213-224. URL: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2020-17\(67\)-23](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2020-17(67)-23) (дата звернення: 05.05.2022).

36. Терещенко Л. Оцінка економічного ефекту від впровадження управлінських інформаційних систем: загальні принципи оцінки. Економіка та суспільство. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-44> (дата звернення: 05.05.2022).

37. Технологія молочних продуктів: підручник / Г. Є. Поліщук, О. В. Грек, Т. А. Скорченко та ін. ; М- во освіти і науки України, Нац. ун-т харч. технол. - К. : НУХТ, 2013. - 502 с.

38. Технологія сиру: підручник / Ю. Г. Сухенко, Г. Є. Поліщук, Р. Й. Раманаускас, Т. І. Шингарева ; під заг. ред. Ю. Г. Сухенка ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ : Інкос, 2018. - 412 с.

39. Трофименко Т. В. Управління економічним інструментарієм щодо оцінки ефективності основних засобів на підприємстві: Mastersthesis. 2019. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76029> (дата звернення: 05.05.2022).

40. Український сир почали поставляти до ОАЕ та США. URL: <https://www.unian.ua/economics/agro/2340442-ukrajinskiy-sir-pochalipostavlyati-do-oe-ta-ssha.html>

41. Чемчикаленко Р. А. Економічна сутність капіталу підприємства як об'єкту управління. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2016. 2 (13), т. 2. С. 41-44.

42. Шараг О. С., Шараг Е. С., Sharag O. Капіталоємність та її динаміка в трансформаційній економіці :автореф. Autoreferates. 2017. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6971> (дата звернення: 03.05.2022).

43. Шило Ж. С. Проблеми оподаткування прибутку Національного банку України. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2017. Вип. 2 (78). С. 128-136.

44. Шинкарук Л. В. Погляди та теорії Адама Сміта на категорію "Основний капітал". Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: філологічні науки. 2016. Вип. 257. С. 116-123.

45. Нгуниук І. Амортизація як джерело фінансування оборотного капіталу. Фінанси, облік, банки. 2018. № 1. С. 57-64. URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2296.2018.1.6> (дата звернення: 06.05.2022).

46. Luchyshyn L. M. Податок на прибуток: еволюція, перспективи та практика застосування. Scientific Bulletin of UNFU. 2018. Т. 28, № 4. С. 88-91. URL: <https://doi.org/10.15421/40280416> (дата звернення: 05.05.2022).

47. Michael E. Porter. "The Five Competitive Forces that Shape Strategy". Harvard.

48. ShapovalV., Herasymenko T., Bondarenko L. The amortization policy: the nature, problems, ways of improvement. Scientific opinion: economics and management. 2019. No. 2(64). URL: <https://doi.org/10.32836/2521-666x/2019 2 64> (дата звернення: 06.05.2022).

ДОДАТКИ

Додаток А

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «Пирятинський сирзавод»
 Територія ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ
 Організаційно-правова форма господарювання ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
 Вид економічної діяльності ПЕРЕРОБЛЕННЯ МОЛОКА, ВИРОБНИЦТВО МАСЛА ТА СИРУ
 Середня кількість працівників 650
 Одиниця виміру : тис. грн.
 Адреса 37000 Полтавська область Пирятинський р-н м. Пирятин вул. Сумська, буд. 1, т.(05358) 2-86-57

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

Коди		
2019	01	01
	00446865	
	5323800000	
	240	
	10.51	

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

	V	
--	---	--

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2018 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	321	1073
первісна вартість	1001	2311	3854
накопичена амортизація	1002	1990	2781
Незавершені капітальні інвестиції	1005	383	326
Основні засоби	1010	76387	77650
первісна вартість	1011	209840	227390
знос	1012	133453	149740
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	--	--
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	77091	79049
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	119144	152028
Виробничі запаси	1101	31588	29170
Незавершене виробництво	1102	20134	28290
Готова продукція	1103	66795	92339
Товари	1104	627	2229
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	93480	101247
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	1130	8128	6199
з бюджетом	1135	14964	10719
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	2801
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	40580	66643
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	14312	17645
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	166225	113503
Готівка	1166	100	63
Рахунки в банках	1167	166125	113440
Витрати майбутніх періодів	1170	60	85

Продовження додатку А

Інші оборотні активи	1190	5853	17618
Усього за розділом II	1195	462746	485687
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	539837	564736

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13350	13350
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	10785	10818
Резервний капітал	1415	7840	7840
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	231110	114717
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	263085	146725
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	15285	28712
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	15285	28712
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	25000	28500
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	53900	70314
розрахунками з бюджетом	1620	5106	870
у тому числі з податку на прибуток	1621	4414	--
розрахунками зі страхування	1625	623	966
розрахунками з оплати праці	1630	2153	3509
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	61	1965
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	3	78
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	166066	274274
Поточні забезпечення	1660	4499	6337
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	4056	2486
Усього за розділом III	1695	261467	389299
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	539837	564736

д/н

Генеральний директор

_____

(підпис)

Бартошак В.А.

Головний бухгалтер

_____

(підпис)

Брижаха Т.Б.

Додаток Б

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю
«Пирятинський сирзавод»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2019	01	01
30446865		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1616516	1520951
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1456698)	(1284651)
Валовий:			
прибуток	2090	159818	236300
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	12996	17345
Адміністративні витрати	2130	(17734)	(15642)
Витрати на збут	2150	(127211)	(99563)
Інші операційні витрати	2180	(29243)	(11484)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	--	126956
збиток	2195	(1374)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	1429	1774
Інші доходи	2240	137	4960
Фінансові витрати	2250	(16171)	(10932)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(27)	(5056)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	--	117702
збиток	2295	(16006)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	--	(21299)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	--	96403
збиток	2355	(16006)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	33	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	33	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	33	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(15973)	96403

Продовження додатку Б

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1370275	1234336
Витрати на оплату праці	2505	67949	50520
Відрахування на соціальні заходи	2510	14299	10816
Амортизація	2515	18309	11678
Інші операційні витрати	2520	149224	108838
Разом	2550	1620056	1416188

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	--	--
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	--	--
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	--	--
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	--	--
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

д/н

Генеральний директор

_____

(підпис)

Бартошак В.А.

Головний бухгалтер

_____

(підпис)

Брижаха Т.Б.

Додаток В

Підприємство <u>Товариство з обмеженою відповідальністю «Пирятинський сирзавод»</u> Територія <u>ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ</u> Організаційно-правова форма господарювання <u>ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ</u> Вид економічної діяльності <u>ПЕРЕРОБЛЕННЯ МОЛОКА, ВИРОБНИЦТВО МАСЛА ТА СИРУ</u> Середня кількість працівників <u>636</u> Одиниця виміру : тис. грн. Адреса <u>37000 Полтавська область Пирятинський р-н м. Пирятин вул. Сумська, буд. 1, т.(053358) 2-86-57</u>	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
	за ЄДРПОУ	2020	01	01
	за КОАТУУ	00446865		
	за КОПФГ	5323800000		
	за КВЕД	240		
		10.51		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2019 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1073	--
первісна вартість	1001	3854	--
накопичена амортизація	1002	2781	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	326	--
Основні засоби	1010	77650	102533
первісна вартість	1011	227390	281591
знос	1012	149740	179058
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	--	--
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	4330
Усього за розділом I	1095	79049	106863
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	152028	120515
Виробничі запаси	1101	29170	24816
Незавершене виробництво	1102	28290	10440
Готова продукція	1103	92339	83619
Товари	1104	2229	1640
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	101247	93391
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	6199	8383
з бюджетом	1135	10719	9868
у тому числі з податку на прибуток	1136	2801	2801
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	66643	76490
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	17645	18500
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	113503	21210
Готівка	1166	63	89
Рахунки в банках	1167	113440	21121
Витрати майбутніх періодів	1170	85	76

Продовження додатку В

Інші оборотні активи	1190	17618	24458
Усього за розділом II	1195	485687	372891
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	564736	479754

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13350	13350
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	10818	70
Резервний капітал	1415	7840	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	114717	71257
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	146725	84677
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	28712	65322
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	28712	65322
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	28500	37835
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	863
товари, роботи, послуги	1615	70314	55150
розрахунками з бюджетом	1620	870	928
у тому числі з податку на прибуток	1621	--	--
розрахунками зі страхування	1625	966	918
розрахунками з оплати праці	1630	3509	3194
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1965	171
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	78	3
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	274274	218101
Поточні забезпечення	1660	6337	6445
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	2486	6147
Усього за розділом III	1695	389299	329755
Усього за розділом III	1695	389299	329755
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	564736	479754

Генеральний директор

(підпис)

Бартошак В.А.

Головний бухгалтер

(підпис)

Брижаха Т.Б.

Додаток Г

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю
«Пирятинський сирзавод»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2020	01	01
00446865		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1409128	1616516
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1286117)	(1456698)
Валовий: прибуток	2090	123011	159818
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	7865	12996
Адміністративні витрати	2130	(16569)	(17734)
Витрати на збут	2150	(123936)	(127211)
Інші операційні витрати	2180	(27524)	(29243)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	--	--
збиток	2195	(37153)	(1374)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	1659	1429
Інші доходи	2240	5032	137
Фінансові витрати	2250	(26687)	(16171)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(4936)	(27)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	--	--
збиток	2295	(62085)	(16006)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	--	--
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	--	--
збиток	2355	(62085)	(16006)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	37	33
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	37	33
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	37	33
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-62048	-15973

Продовження додатку Г

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1128727	1370275
Витрати на оплату праці	2505	70319	67949
Відрахування на соціальні заходи	2510	14976	14299
Амортизація	2515	29085	18309
Інші операційні витрати	2520	138502	149224
Разом	2550	1381609	1620056

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	--	--
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	--	--
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	--	--
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	--	--
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

Генеральний директор

_____

(підпис)

Бартошак В.А.

Головний бухгалтер

_____

(підпис)

Брижаха Т.Б.

Додаток Д

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"	Дата	КОДИ
Територія	Полтавська область, Пирятинський район/м.Пирятин	за ЄДРПОУ	01.01.2021 00446865
Організаційно-правова форма господарювання		за КОАТУУ	5323800000
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масти та сиру	за КОПФГ	100
		за КВЕД	10.51

Середня кількість працівників: 612
 Адреса, телефон: 37000 м. Пирятин, вул. Сумська, буд. 1, (05358) 2-86-57 (05358) 2-85-37
 Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
 на 31.12.2020 р.
 Форма №1

Актив	Код рядка	Код за ДКУД	
		1801001	1801001
1	2	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
3	4		
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	102 533	99 195
первісна вартість	1011	281 591	303 872
знос	1012	(179 058)	(204 677)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквизиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	4 330	3 846
Усього за розділом I	1095	106 863	103 041
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	120 515	142 425
Виробничі запаси	1101	24 816	25 181
Незавершене виробництво	1102	10 440	15 369
Готова продукція	1103	83 619	101 529
Товари	1104	1 640	346
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	93 391	96 960
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	8 383	9 053
з бюджетом	1135	9 868	13 108
у тому числі з податку на прибуток	1136	2 801	2 801
з нарахованих доходів	1140	0	4
із внутрішніх розрахунків	1145	76 490	41 207

Продовження додатку Д

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	18 500	2 765
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	21 210	89 403
Готівка	1166	89	142
Рахунки в банках	1167	21 121	89 261
Витрати майбутніх періодів	1170	76	77
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	24 458	4 321
Усього за розділом II	1195	372 891	399 323
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	479 754	502 364

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13 350	13 350
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	70	49
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	2 507	2 507
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	68 750	106 352
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	84 677	122 258
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	65 322	89 329
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	65 322	89 329
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	37 835	93 424
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	863	696
товари, роботи, послуги	1615	55 150	79 426
розрахунками з бюджетом	1620	928	1 134
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	918	1 092
розрахунками з оплати праці	1630	3 194	3 900
одержаними авансами	1635	171	3 590
розрахунками з учасниками	1640	3	3
із внутрішніх розрахунків	1645	218 101	97 363
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	6 445	7 386
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6 147	2 763
Усього за розділом III	1695	329 755	290 777

Продовження додатку Д

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	479 754	502 364

Керівник

Бартошак Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижаха Тетяна Борисівна

Додаток Е

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2021
			00446865

**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)**

за 2020 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 371 020	1 356 007
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 242 015)	(1 286 117)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	129 005	69 890
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	19 355	7 865
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(18 152)	(16 569)
Витрати на збут	2150	(47 107)	(70 815)
Інші операційні витрати	2180	(18 872)	(27 524)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	64 229	0
збиток	2195	(0)	(37 153)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	1 306	1 659
Інші доходи	2240	84	5 032
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(27 995)	(26 687)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(22)	(4 936)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	37 602	0
збиток	2295	(0)	(62 085)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	37 602	0
збиток	2355	(0)	(62 085)

Продовження додатку Е

Інші доходи	2240	84	5 032
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(27 995)	(26 687)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(22)	(4 936)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	37 602	0
збиток	2295	(0)	(62 085)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	37 602	0
збиток	2355	(0)	(62 085)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	-21	37
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-21	37
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-21	37
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	37 581	-62 048

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 130 194	1 128 727
Витрати на оплату праці	2505	72 072	70 319
Відрахування на соціальні заходи	2510	16 377	14 976
Амортизація	2515	30 098	29 085
Інші операційні витрати	2520	117 812	138 502
Разом	2550	1 366 553	1 381 609

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Бартошак Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижаха Тетяна Борисівна